

Översiktsplan 2045

Samrådsredogörelse

Innehåll

Bakgrund	1
Inkomna synpunkter, kortfattat i tabell	2
Sammanställning av synpunkterna och kommunens svar:.....	12
Länsstyrelsen, Nationella myndigheter och verk, Region Kalmar län	12
Kommunens organisation och bolag.....	15
Grannkommuner.....	16
Allmänheten	17
Organisationer, föreningar och sammanslutningar (inkl. politiska grupper):	36
Näringsliv.....	44

Bakgrund

Samhällsbyggnadsnämnden i Mörbylånga kommun beslutade 2021-10-14 att en ny kommuntäckande översiktsplan ska tas fram och att den ska vara digital. Arbetet med samrådsversionen av översiktsplanen pågick september 2023 till mars 2025.

Kommunledningsutskottet tog 2025-03-25 beslutet att planförslaget och tillhörande MKB ska hållas tillgängligt för samråd enligt Plan- och bygglagen. Samråd har hållits från 2025-03-31 till 2025-06-23. Även tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) daterad 2024-10-29 har hållits tillgänglig för samråd. Vid förfrågan om förlängd svarstid med cirka en vecka godkändes detta.

Under samrådsperioden har följande samrådsmöten och informationer ägt rum;

<i>Grupp</i>	<i>Plats</i>	<i>Datum</i>
Centerpartiet	Kommunhuset Mörbylånga	2025-03-27
Allmänheten	Bibliotek Degerhamn/S Möckleby	2025-04-28
Allmänheten	Bibliotek Mörbylånga	2025-04-29
Allmänheten	Bibliotek Färjestaden	2025-05-06

Ölands hembygdsförbund/Ölands museum	Kommunhuset Mörbylånga	2025-04-23
Allmänheten	Digitalt via Teams, två alternativa tider	2025-05-07
Allmänheten	Glömminge föreningshus	2025-05-08
Kommunfullmäktige grupper S och M	Skogsbyalen, Skogsby	2025-05-12
Allmänheten	Färjestadens bibliotek, lokal Vilda bebin	2025-05-15
Elevrådsrepresentanter och Ungdomsrådet	Lokal Ladan Färjestaden	2025-05-20
Tekniska nämnden	Storgatan 9, Färjestaden	2025-05-20
Allmänheten	Sockenstugan i Sandby	2025-05-20
Socialnämnden	Kommunhuset	2025-05-21
Miljö- och byggnadsnämnden	Kommunhuset	2025-05-22
Näringslivsrådet	Hotell Skansen Färjestaden	2025-05-27
Kommunledningsutskottet	Kommunhuset	2025-06-03
Allmänheten	Grönhögens medborgarhus	2025-06-10
Tjänstepersoner	Kommunhuset plan 2	2025-06-11
Allmänheten	Stora Frö bylokal	2025-06-16
Allmänheten	Degerhamns folkets hus	2025-06-17

Inkomna synpunkter, kortfattat i tabell

Se mer utförliga beskrivningar i Sammanställning av synpunkterna och kommunens svar nedan.

Länsstyrelsen, Nationella myndigheter och verk, Region Kalmar län:

<i>Funktion</i>	<i>Inkommandedatum</i>	<i>Synpunkter (kortfattat)</i>	<i>Ändring (kortfattat)</i>
Länsstyrelsen i Kalmar län	2025-08-26	Se sammanställningen nedan	Se sammanställningen nedan
Försvarsmakten genom Länsstyrelsen	2025-06-09	Ger förslag till förtydliganden och justeringar i lydelse	Förtydliganden och justeringar
Region Kalmar län	2025-06-23	Framhåller ÖP 2045 som ett bra exempel för regional och	Förtydliganden och justeringar

		gränsöverskridande strategisk planering och samverkan. Vill se förtydligande om hur samverkan ska gå till. Vill få bättre inblick i kommunens utmaningar.	
Trafikverket	2025-06-26	Inga synpunkter på beskrivningar och ställningstaganden. Framhåller värdet av förbifart Algutsrum.	Förtydliganden och justeringar

Kommunens organisation och bolag:

<i>Enhet/ bolag</i>	<i>Inkommandedatum</i>	<i>Synpunkter ÖP/MKB</i>	<i>Ändring</i>
Räddningstjänsten sydost	2025-06-09	Efterfrågar några förtydliganden.	Förtydliganden och justeringar. En fråga överförd till HR
Tekniska nämnden	2025-06-18	Inga synpunkter	Inga

Grannkommuner:

<i>Kommun</i>	<i>Inkommandedatum</i>	<i>Synpunkter ÖP/MKB</i>	<i>Ändring</i>
Borgholm	2025-08-05	Fortsatt samarbete. Förtydliganden	Förtydliganden och justeringar
Kalmar	2025-06-18	Fortsatt samarbete	Inga
Torsås	2025-06-10	Föra dialog kring relevanta mellankommunala frågor	Inga
Karlskrona	-	-	-

Allmänheten:

<i>Namn/ objektsnummer</i>	<i>Inkommandedatum</i>	<i>Synpunkter ÖP/MKB</i>	<i>Ändring</i>
A 1	2025-04-10	Förslag på egen mark att exploatera för bebyggelse. Baseras på	Aktualisering av förutsättningarna. Möte

		en diskussion med kommunen som påbörjades 2021.	hölls med markägaren 2025-11-05.
A 2	2025-04-16	Störande verksamhet på område med detaljplan i Mörbylånga. Klagomål har framförts tidigare.	Intern kontroll av förutsättningarna.
A 3	2025-05-07	Fokus Stora Frö och Sandbergen. Flera argument för bevarande. Beskriver skador som uppstått på senare tid. Erosionsrisken. Flera foton. Hänvisar till FÖP Stora Frö och Sandbergen.	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 4	2025-05-16	Fokus Stora Frö. Framhåller natur- och friluftslivsvärden, i synnerhet väster om Dansbanevägen	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 5	2025-05-27	Efterfrågar mer lättnavigerat kartmaterial, mer detaljer och redovisade resonemang om ställningstaganden. Anger flera skäl till varför Vickleby-Karlewi- Eriksöre- och Stora Frö/Sandbergen inte ska finnas som utbyggnadsområde i den omfattning som uttrycks.	Översyn av plankartans struktur och symboler och kartberättelsens utformning. Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 6	2025-06-01	Framhåller hela Öland med fokus på bristande kapacitet i trafikinfrastruktur, bron, sjukvården mm. Berör frågor som hör	Förtydliganden om ÖP som verktyg. Det som rör DP Färjestaden överfört till ansvarig handläggare.

		till pågående arbete med DP Färjestaden	
A 7	2025-06-04	Fokus på geografiskt område Karlevi, efterfrågar bättre överblickbarhet i kartan men också på generella frågor med bevarandekaraktär.	Justeringar i plankartans struktur och symbolik. Förtydliganden om ÖP som verktyg.
A 8 (samma som 5)	2025-06-05	Förfrågan om eget samrådsmöte för Vickleby, Eriksöre, Karlevi, Stora Frö och Haga park.	Ett samrådsmöte i Stora Frö bylokal ordnades 2025-06-16.
A 9	2025-06-12	Utgår från fastighet i Björnhovda. Generell synpunkt om att jordbruksmark, grönstruktur och biologisk mångfald måste värnas.	Förtydliganden om ÖP som verktyg.
A 10	2025-06-16	Fokus på Gärdesvägen i Färjestaden, värdet av friluftsliv, biologisk mångfald och jordbruksmark i området	Förtydliganden om ÖP som verktyg.
A 11	2025-06-17	Runsback. Baseras på en diskussion om bostadsbebyggelse som pågått sedan 2022. Bifogar en bedömning av jordbruksmarken (Hushållningssällskapet)	Ingen
A 12 (samma som A 4)	2025-06-17	Samma yttrande som A 4	Ingen (samma som A 4)
A 13	2025-06-18	Fokus Färjestaden. Framhåller värdet av småskalighet, vattenförsörjning och biologisk mångfald. Ifrågasätter förslag till idrottsanläggning (norr om Räddningstjänsten)	Se över behov och förutsättningar för ny idrottsanläggning

A 14	2025-06-18	Fokus Pilekulla. Motsätter sig att området Albrunna Norra markeras för Energiproduktion. Hänvisning till domstolsprövningen av vindkraftsärende 2011 och UNESCO/ICOMOS synpunkter.	Förtydliganden om ÖP som verktyg i samhällsbyggnadsprocessen. Beredskapsfrågor och robust energiproduktion i framtiden bedöms väga tyngre nu. Avvägning mellan olika intressen kan därmed komma att göras annorlunda än tidigare.
A 15	2025-06-19	Geografiskt fokus Karlevi men även generellt. Efterfrågar konkreta utbyggnadsförslag och ett mer överskådligt kartdokument. Vill att ÖP-arbetet inväntar Kulturmiljöprogram och fastställande av Landskapsbildskyddet	Förtydliganden om ÖP som verktyg. Viss trimning av ytor i plankartan.
A 16	2025-06-22	Instämmer med A5 och A8	Se A5 och A8
A 17	2025-06-22	Utgår från angivna fastigheter i Saxnäs. Hänvisar till kommunens beslut om sammanhållen bebyggelse. Visar på den pedagogiska utmaningen att se den stora skalan och inte enskilda tomtgränser.	Översyn kommunens beslut om sammanhållen bebyggelse (2014). Justering i kartans symbolik (fetare och luddigare)
A 18	2025-06-22	Området vid Almérs framhålls också lämpligt för boende.	Internt. Området bedöms inte som lämpligt för att utveckla en god boendemiljö.
A19	2025-06-22	Fokus Björnhovda men ser risken att alla Ölands värden förstörs genom ÖP 2045. Gäller även DP Åkervägen.	Förtydliganden och justeringar. Det som rör DP Åkervägen har förts över till handläggaren.
A 20	2025-06-23	Flera författare. Fokus läggs på bostäder samt VA där ÖP 2045 anses ha ett alltför starkt stadsfokus	Förtydliganden och justeringar.

A 21	2025-06-23	Defekt hörhjälpmedel i samlingslokalen och att det medgavs förlängd svarstid utan politiskt beslut	Ökad uppmärksamhet vid bokningen av lokaler
A 22	2025-06-23	Bygger vidare på yttrande nr 20. Fokus läggs på Energiproduktion och argument mot vindkraft. Bilagor som handlar om ICOMOS yttrande i vindkraftsfrågan 2011- 2013	Förtydliganden och justeringar. Förtydliganden om ÖP som verktyg i samhällsbyggnadsprocessen. Beredskapsfrågor och robust energiproduktion bedöms väga tyngre nu än då. Avvägning mellan olika intressen kan därmed komma att göras annorlunda.
A 23	2025-06-23	Fokus på framtagandeprocessen av ÖP 2045 samrådsversion. Saknar politikerna.	Fortsatt process enligt PBL
A 24	2025-06-23	Fokus Haga Park. Info och motsätter sig bebyggelse på det strandnära området	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 25	2025-06-23	Utgår från Skärlöv. Vill inte ha vindkraft i sin närhet. Vill se mer solceller på tak. Lämnat telefonnummer.	Förtydliganden. Projektledaren ringt upp
A 26	2025-06-23	Utgår från Karlevi. Positiv till den försiktiga bebyggelseutveckling som ÖP 2045 visar.	Ingen
A 27	2025-06-23	Fokus Stora Frö/Haga Park. Stor överensstämmelse med A24. Motsätter sig ny bebyggelse på det strandnära området.	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras.

			Trimning av ytor i plankartan
A 28	2025-06-23	Utgår från Runsbäck. Framhåller värden och motsätter sig bebyggelse. Berör DP Färjestadens centrum	Förtydliganden och justeringar. Det som berör DP Färjestaden överfört till handläggare.
A 29	2025-06-23	Utgår från Björnhovda. Negativ till föreslagen idrottsanläggning och bebyggelse generellt i området.	Förtydliganden och justeringar. Se över behov och förutsättningar för idrottsanläggning (norr om Räddningstjänsten i Färjestaden).
A 30	2025-06-23	Utgår från Björnhovda. Berör pågående planarbete för Åkervägen.	Förtydliganden och justeringar. Det som berör DP Åkervägen överfört till handläggaren.
A 31	2025-06-23	Utgår från Ölands unikit och världsarvet. Motsätter sig vindkraft med hjälp av produktionsstatistik och detaljerad genomgång av störningar. Fyra underskrifter	Förtydligande och justeringar. Förtydliganden om ÖP som verktyg i samhällsbyggnadsprocessen. Beredskapsfrågor och robust energiproduktion bedöms väga tyngre nu än då. Avvägning mellan olika intressen kan därmed komma att göras annorlunda.
A 32	2025-06-23	Utgår från Stora Frö. Vill att utvecklingsområdet vidgas till att gälla hel fastighet.	Området ligger inom det säkerhetszon för havsytans höjning som Länsstyrelsen rekommenderar. Området bedöms därmed inte långsiktigt lämplig för ny bebyggelse.
A 33	2025-06-23	Yttrandet vill framhålla de marinarkeologiska värdena och behovet av en färjeförbindelse från sydöland till fastlandet	Förtydliganden och justeringar.
A 34	2025-06-30	Utgår från Stora Frö med natur -och kulturvärden.	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat

		Motsätter sig ytterligare fritidshusbebyggelse i närhet till sin verksamhet. Hänvisar till strandskydd, landskapsbildskydd och världsarv.	helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 35	2025-06-30	Fokus Stora Frö. Vill ha mer detaljerade och konkreta beskrivningar om vad det betyder för Stora Frö. Hänvisar till landskapsbildens och världsarvets värden.	Förtydliga ÖP som verktyg i samhällsbyggnadsprocessen. Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 36	2025-06-30	Fokus Stora Frö och de natur- och kulturvärden som förtjänar en långsam utbyggnad med eftertanke	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Trimning av ytor i plankartan
A 37	2025-07-10	Fråga angående LST:s uteblivna yttrande	Ingen
A 38	2025-07-16	Komplettering av tidigare yttrande (nr 14)	Ingen

Organisationer, föreningar och sammanslutningar (inkl. politiska grupper):

<i>Namn/Objektsnummer</i>	<i>Inkommandedatum</i>	<i>Synpunkter ÖP/MKB</i>	<i>Ändring</i>
Ålebäcks Bad- och Strandförening	2025-05-05	Nej	Ingen
LRF syd	2025-06-11	Framhåller värdet av jordbruksmark och verksamheternas förutsättningar. Lyfter ”Jönköpingsmodellen” som ett alternativ. Vill se fler områden för vindkraft	Förtydliganden och justeringar.

Eriksöre by	2025-06-15	Framhåller värdet av jordbruksmark. Instämmer med A 5	Förtydliganden och justeringar. Se även A5.
Mörbylånga GOIF	2025-06-16	Listar ett flertal synpunkter på detaljerad nivå.	Hänvisning till gällande detaljplaneprogram Projektledaren ringt upp.
Ölands naturskyddsförening	2025-06-22	Överlag positiv. Föreslår flertalet förtydliganden och justeringar. Vissa på detaljerad nivå.	Förtydliganden och justeringar som passar på översiktlig nivå. Flera detaljerade synpunkter tas om hand inom handlingsplaner, skötselplaner och olika projekt, ofta i samverkan med Länsstyrelsen och station Linné.
Ölands vattenråd	2025-06-23	Generellt positiv. Föreslår förtydliganden. Förespråkar uppföljning och kontroll av vattendragen.	Förtydliganden och justeringar. Kommunen uppmärksammar behovet av uppföljning och kontroll
Centerpartiet	2025-06-23	Generellt positivt. Framhåller värdet av jordbruksmark och verksamheternas förutsättningar. Framhåller ”Jönköpingsmodellen” som alternativ. Vill se fler områden för ny vindkraft.	Förtydliganden och justeringar.
Södra Möckleby sockenförening	2025-06-27	Fokus på sydöland vs de två största orterna, äldres förutsättningar. Motsätter sig vindkraft i sundet.	Förtydliganden och justeringar. Området Utgrunden i Kalmar sund är riksintresseanspråk för Vindkraft utpekad av Energimyndigheten. Översyn pågår.

Stora Frö badhusförening	2025-06-30	Fokus Stora Frö och badhusföreningens behov av varsam utbyggnad så att värdena bevaras.	Förtydliganden och justeringar. Identifierat behov av förnyat helhetsgrepp för området. FÖP Stora Frö och Sandbergen (2008) behöver uppdateras. Viss trimning av ytor i plankartan
Ölands hembygdsförbund	2025-07-03	Förespråkar att även pappersversion ska finnas. Vill se tydligare beskrivningar av kulturvärdena.	ÖP 2045 kommer fortsatt att tas fram för digital användning. Under framtagandeprocessen kommer utskrivna pdf att finnas på biblioteken och om det särskilt efterfrågas i samlingslokaler. Populärversion tas fram efter antagandet. Förtydliganden och justeringar. Synkas med kommunens arbete utifrån kommande ändringar i PBL. Fortsatt arbete inför kulturmiljöprogram.

Näringsliv:

<i>Namn/Objektsnummer</i>	<i>Inkommandedatum</i>	<i>Synpunkter ÖP/MKB</i>	<i>Ändring</i>
TeliaSonera/Skanova	2025-03-31	Nej	Ingen
LFV	2025-05-19	Nej	Ingen
Kalmar Läns Museum	2025-06-17	Kulturmiljöerna bör framhållas tydligare. Tips om inventeringar som utförts.	Förtydliganden och justeringar. Inventeringarna som identifierats läggs in som underlag i fortsatt arbete. Behovet av Kulturmiljöprogram uppmärksammas
E.ON	2025-06-18	Info om de långa ledtiderna i deras arbete och behovet av	Förtydligande av strategiska korridorer och punkter. Fortsatt

		tidig dialog och samarbete	dialog och samarbete i tidiga skeden.
--	--	----------------------------	---------------------------------------

Sammanställning av synpunkterna och kommunens svar:

Länsstyrelsen, Nationella myndigheter och verk, Region Kalmar län

Länsstyrelsen Kalmar län: Länsstyrelsen utgår från sitt uppdrag enligt PBL kap 3 §10. Länsstyrelsen framhåller att vissa av kommunernas ställningstaganden behöver förtydligas.

Översiktsplanen bör även finnas som en pappersversion med kartor i läsbar skala. Ha gärna mindre mängd löptext och undvik bildspel i Kartberättelsen.

Kommunen bör förtydliga hur riksintressen ska tillgodoses och hur MKN för vatten ska säkerställas. Mer om detta behöver även belysas i miljöbedömningen. Det räcker inte att hänvisa till fortsatt planering eller visa var kommunen har avvikande syn. Samla samtliga riksintressen för bättre överblick.

Kommunen behöver inhämta mer kunskap om förorenade områden och ta fram ett kulturmiljöprogram. Geotekniska risker bör finnas som kartsikt. Maritima kulturmiljöer enligt nationella havsplanen kan beskrivas mer utförligt. Arbetet med att klargöra Landskapsbildskyddet och alternativt skydd genom en mer modern lagstiftning bör fortsätta. Försvarsmaktens förutsättningar kan förtydligas, bland annat att höga objekt och vindkraft ska samrådas.

Länsstyrelsen beskriver även sitt eget arbete med underlag (ex. riksintressebeskrivningar främst för riksintresse Kulturmiljövård samt Fånga vinden) som pågår.

I Länsstyrelsens rådgivande synpunkter nämns; IT-infrastruktur, Nationell havsplanering, Fornlämningar och arkeologi, Civil beredskap, Social hållbarhet inklusive barnkonsekvensanalys, Landskapsbildskydd, synpunkter på "Utvecklingsområden". Förorenade områden och Arkeologi.

Kommunens svar: Som ett led i planprocessen kommer ÖP 2045 samrådsversion att justeras och göras mer lätthanterlig och överskådlig, men det finns begränsningar i den digitala modellen som kommunen tillsammans med programutvecklare arbetar med att förbättra. Flera förtydliganden i texten och justeringar i kartan kan göras allteftersom kunskap tillförs. Miljöbedömningen för kommande granskningsversion av ÖP 2045 kan förtydligas i bedömningen av alternativ, särskilt i fråga om hur riksintressen och MKN för vatten påverkas.

I några frågor efterfrågar Länsstyrelsen att kommunen inhämtar kunskaper i en mer detaljerad skala. Kommunen arbetar kontinuerligt med att uppdatera kunskapsunderlag och styrdokument genom arbetssättet kontinuerlig översiktlig planering (KÖP) i enlighet med Plan- och bygglagen. I översiktlig planering kommer nya frågor ständigt upp. Inom ramen för kontinuerlig översiktlig planering söks svaren kontinuerligt och strukturerat. Det betyder att utredningar och inventeringar på översiktlig nivå prioriteras utifrån hur viktig frågan bedöms vara och utifrån kommunens resurser. Det senare är inte minst viktigt, för även om det går att köpa in konsulttjänster är det avgörande för ett gott utfall att kommunen kan agera kunnig upphandlare och sedan ta hand om resultatet. I många fall är det mest resurseffektivt att vänta med utredningar och inventeringar tills man vet mer om den tänkta

förändringens art. Kommunen kommer därför att i flera fall att fortsatt hänvisa till kommande plan-, lov- och tillståndprocesser.

Kommunen har förståelse för att även Länsstyrelsen arbetar med digitaliseringsutmaningen och att allt underlag inte är uppdaterat och tillgängligt i nuläget.

Flera justeringar och förtydliganden har gjorts även för de rådgivande synpunkterna.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar gällande; Riksintressen, Miljökvalitetsnormer för vatten, Förorenade områden, Kulturmiljöer och byggnader med särskilda värden (i enlighet med ändringar i PBL 1 dec 2025), Riksintresse Mineral Albrunna, SGU:s yttrande, Landskapsbildskyddet och Totalförsvarets förutsättningar.

Gällande kulturmiljöer och byggnader med särskilda värden: Justeringar i enlighet med ändringar i PBL 1 dec.

Gällande RI Mineral Albrunna: Förtydligande: Inte utbrutet utan kan komma att tas upp igen. Vattentäkt ses inte som ett hinder.

Förtydligande enl. SGU:s yttrande.

Gällande landskapsbildskyddet: Arbetet med att tydliggöra syftet och renodla tillämpningen ska fortsätta. Det är svårt att tolka vad som en gång var avsikten och nuvarande tillämpning.

Totalförsvaret: Hänvisa till Riksintressekatalogen för Kalmar län. Det avses egentligen en pdf som redan ligger som länk.

Förorenade områden: Lista parametrarna som bör inventeras och utgöra aktuellt kunskapsunderlag.

Framhålla värdet av arkeologiska utredningar tidigt i samhällsbyggnadsprocessen

MKB: utveckla skrivningarna om alternativ och dess väsentliga miljökonsekvenser.

Förtydliga konsekvensbedömningen om riksintressen och kommunens åtgärder för att undvika påtaglig skada i föreslagna utvecklingsområden.

Försvarmakten (FM): FM ger i sitt yttrande en omfattande bakgrundsbeskrivning med hänvisningar till lagstiftning och riksdagsbeslut. Det försämrade säkerhetspolitiska läget och att Sverige numera är en del i NATO med därtill höjda förmågemål gör att FM är i tillväxt. Till de öppet redovisade riksintresseområdena relevanta för Mörbylånga kommun listas;

- Påverkansområde väderradar tillhörande riksintresset Väderradar Karlskrona (TM0092)
- Påverkansområde övrigt
- Riksintresse i havet (sjöövningsområdena) Martin (TM0304) och Hanö/Torhamn (TM0306)
- Påverkansområde civil flygplats tillhörande Kalmar flygplats (TM0361)

Vidare framhålls att;

Riksintressen och områden av betydelse som omfattas av sekretess

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden avseende höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada. För mer information om riksintressen som omfattas av sekretess och remisser till Försvarmakten se bl.a. riksintressekatalogerna och Försvarmaktens hemsida.

FM bedömer att riksintressen för totalförsvarets militära del i stort är korrekt redovisade och beskrivna men att texten om remisshanteringen gällande höga objekt bör justeras.

I övrigt bör följande justeringar göras;

1. I bilaga 3 "Värden och hänsyn" på s. 28 beskriver kommunen att "Inom samhällsplaneringen sker samråd med Försvarsmakten vid behov." Kommunen behöver formulera om meningen med att "Remittering till Försvarsmakten ska ske enligt det som framkommer i riksintressekatalogen för Kalmar län".
2. För att säkerställa att eventuella etableringar av vindkraft både på land och till havs inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) måste en förfrågan alltid ställas till Försvarsmakten i kommande skeden.
3. I hela landet ska samtliga ärenden eller projekt som rör områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken för Natura 2000 remitteras Försvarsmakten. Inom påverkansområden för buller eller annan risk, påverkansområde övrigt och sjöövningsområden ska områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken så som naturreservat, vattenskydd m.m. remitteras Försvarsmakten. Detta gäller även inom de av Fortifikationsverkets fastigheter som inte utgör riksintressen eller ligger inom påverkansområden.
4. Försvarsmakten har inget att erinra mot föreslagen utveckling av trafikinfrastruktur under förutsättning att hänsyn tas till Försvarsmaktens tyngsta och bredaste fordon vid utformning av vägar, broar och cirkulationsplatser. Därtill behöver framkomligheten under byggtiden säkerställas för ovan nämnda fordonstyper

Kommunens svar:

Texten justeras och kompletteras enligt synpunkterna.

Ändringar i ÖP 2045:

1. Lydelsen läggs som riktlinje under Värden och hänsyn/Råvarutillgångar och samhällsviktig verksamhet/Totalförsvaret
2. Lydelsen läggs som riktlinje under Mål och strategier/Energiproduktion/Vindkraft
3. Lydelsen förs in som riktlinje under Värden och hänsyn/Naturvärden och friluftsliv
4. Lydelsen förs in under Mål och strategier/Strukturer och samband/Transporter och mobilitet/Gator och vägar

Region Kalmar län: Regionen yttrar sig utifrån sitt uppdrag regional utveckling. Rubrikerna är *Generellt, Regionala mål, planer och program, Regional planering, Landsbygdsutveckling, Folkhälsa, Miljö, klimat och energi, Kulturmiljö, Digital infrastruktur, Infrastruktur, Kollektivtrafik och Jordbruksmark*. I yttrandet beskrivs ÖP 2045 samrådsversion som ett bra exempel där regionala och gränsöverskridande funktioner och värdet av samverkan tydligt finns med. Region Kalmar län vill gärna få en tydligare bild av vilka specifika utmaningar kommunerna upplever, och hur de avser att samverka både på regional nivå och mellan kommunerna för att hantera dessa. Värdet av tidig dialog framhålls. Pågående arbete med Regional strukturbild som en del i uppdaterad RUS beskrivs. Några förtydligande efterfrågas, särskilt gällande ökad recirkulering av vatten (EU2020/741) och att inte använda dricksvatten där det inte behövs, digital infrastruktur på landsbygden, de starka stråkens betydelse för mobilitet, cykelförbindelser till fastlandet, värdet av att Ölandsleden färdigställs, underlag för vilka orter som ska prioriteras (för bland annat kollektivtrafik, konkret planeringsunderlag eller riktat arbete för Träffpunkt Öland.

Regionen gör tolkningen att ingen tillväxt förväntas i kommunens östra delar samt framhåller sin syn att jordbruksmark bör likställas med vattenförsörjningen och prioriteras före andra intressen.

Kommunens svar: Det är positivt att Region Kalmar län ser kommunens strävan att tydliggöra vikten av samverkan och samarbete för bästa möjliga utväxling i regionala och gränsöverskridande frågor. Regionen vill att kommunen blir mer detaljerad i frågor som gäller samverkan och samarbete. Samarbetsformer och nätverk är föränderliga. Kommunen kommer därför inte att i ÖP 2045 beskriva mer detaljer på vilket sätt samarbetet kan ske. Flera av förslagen till förtydliganden och kompletteringar är relevanta och förs in i ÖP 2045 granskningsversion.

Kommunen delar inte Regionens tolkning att det inte förväntas ske någon tillväxt i kommunens östra delar. Vad begreppet Tillväxt egentligen står för kan och bör diskuteras. Kommunen arbetar med sin VA-planering som är viktig för östra sidan utveckling. Kommunen behöver komma längre i detta arbete innan befolkningsprognoser kan göras.

Kommunen vidhåller att modellen för avvägning och lokaliseringsbedömningar när det gäller eventuell bebyggelse och infrastruktur på jordbruksmark ska tillämpas.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och kompletteringar enligt synpunkter.

Trafikverket: Trafikverket framhåller sin syn att ÖP 2045 samrådsversion är väl avvägd och genomarbetade samt att den ger god inblick i relevanta frågor och stöd för fortsatt arbete. Verket har inga synpunkter på kommunens beskrivningar och ställningstaganden men framhåller det nationella rekommendationen om barns aktiva skolresor som syftar till fler skolresor kan ske med gång- och cykel. Att ÖP 2045 samrådsversion uppmärksammar de stora skillnaderna i befolkning, näringsliv och besökare under ferieperioder.

Trafikverket anser att kommunens ställningstagande angående riksintresse för kommunikation (riksväg 136) är tillräckligt. Verket noterar också värdet i att ÖP 2045 samrådsversion översiktligt pekar ut Förbifart Algutsrum och framhåller att utredningar och konsekvensbedömningar behöver bli mer detaljerade genom detaljpanelläggning, lov och tillståndsprövningar.

Verket framhåller att de för alla vägar värnar de avstånd från vägen, tillståndspliktig zon och säkerhetszon som gäller. Avstånden bör framgå i rekommendationer. Exempelvis finns flera verksamhetsytor invid väg 137.

Kommunens svar: Kommunen noterar Trafikverkets synpunkter och gör förtydliganden och justeringar.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydligande i text och karta

Kommunens organisation och bolag

Räddningstjänst sydost (RTSO): I yttrandet föreslås att kommunen uttrycker ett ställningstagande att så långt möjligt verka för att kommunens medarbetare ska kunna verka som räddningstjänstpersonal i beredskap (deltidsbrandmän). I yttrandet föreslås några justeringar i texten. Det ställs även en fråga om stycket om "Räddningstjänst" hamnat rätt i strukturen.

Kommunens svar: Kommunanställdas möjlighet att verka som räddningstjänstpersonal i beredskap (deltidsbrandmän) är i sig inte en fråga för översiktsplanen utan regleras i avtalade

arbetsvillkor. Synpunkten förs fram till ansvariga inom kommunens ledning och HR-avdelning.

Övriga föreslagna förtydliganden och justeringarna förs in i texten. I strukturen ligger stycket om Räddningstjänst och civil beredskap under rubriken Råvarutillgångar och Samhällsviktiga verksamheter. Strukturen och rubrikerna är hämtad från Boverkets ÖP-modell 2.1 som utarbetas i syfte att skapa nationell enhetlighet. Boverket arbetar med att förbättra ÖP-modellen.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar i lydelser. Eventuellt flyttas stycket om Räddningstjänst och civil beredskap till Miljö, hälsa, säkerhet.

Tekniska nämnden: Nämnden har inga synpunkter.

Grannkommuner

Torsås kommun: Torsås kommun vill framföra sitt intresse av att ta del av de mellankommunala frågorna i de fall kommunen är berörd och föra dialog kring dessa. Kommunen har inga ytterligare synpunkter.

Kalmar kommun: Kalmar kommun framhåller vikten av ett fortsatt god och gärna även utvecklad samverkan över kommungränser och efterfrågar konkreta exempel på Mörbylånga kommuns ambition att främja långsiktig regional utveckling och hållbarhet. Kalmar kommun poängterar betydelsen av rv 137 för kommunikation och pendlingsmöjligheter. Ölandsbron har begränsad kapacitet, och det är viktigt att säkerställa framkomlighet för kollektivtrafiken samt skapa förutsättningar för cykelpendling eller möjligheten att ta med cykel över bron. Båttransporterna i Kalmarsund bör utvecklas för att fylla en funktion för både pendling och turism under större delen av året och till fler destinationer, till exempel Mörbylånga. Kalmar kommun föreslår även att information i plankartans objekt utvecklas för ökad förståelse.

Borgholms kommun: Borgholms kommun framhåller att förslaget till ny översiktsplan generellt är gediget och väl genomarbetat. Det är intressant att ta del av översiktsplanen i digitalt format vilket innebär stora fördelar med interaktiva kartor men även i viss mån en del utmaningar i att skapa sig en överblick över materialet.

Borgholms kommun poängterar värdet i en gemensam och hållbar mellankommunal utveckling. Särskilt nämns vattenförsörjningen, vägnät, kollektivtrafik, utbildning, service, klimatanpassning, energiplanering och räddningstjänst. Många av dessa aspekter lyfts på ett bra sätt i översiktsplanen.

Några förtydliganden efterfrågas:

1. *Transporter och mobilitet – gator och vägar*, där den mellankommunala samverkan och ömsesidiga nyttan med investeringar i infrastruktur på Öland kan lyftas fram. Framför allt kan behovet av en funktionell bytespunkt för kollektivtrafik vid brofästet belysas tydligare.
2. Under *Energiproduktion – vindkraft* nämns inte den gemensamma vindkraftsplanen. Borgholms kommun ser gärna ett förtydligande gällande Mörbylånga kommuns syn på en fortsatt gemensam planering för förnybar energiproduktion.
3. I avsnittet om *långsiktigt hållbar service och handel* står följande: *Handel inom kommunen ska komplettera varandra och samspela med den handel som finns i närliggande Kalmar*. Här vill Borgholms kommun komplettera bilden med den handel och service som finns i exempelvis Runsten/Spjuttrum och Rälla/Stora Rör. Även här är ett samspel över kommungränsen viktigt.

Kommunens svar: Kommunen delar synen på en gemensam och hållbar mellankommunal utveckling. Föreslagna förtydliganden förs in i ÖP 2045 granskningsversion. Den gällande gemensamma Vindkraftsplanen från 2011 kommer att arbetas in i ÖP 2045 och därefter släckas ut vid antagandet.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden enligt synpunkter.

Allmänheten

A 1: En markägare ger förslag på ett flertal markområden i närheten av Mörbylånga som skulle kunna exploateras för bebyggelse. Några av områdena finns upptagna i ÖP 2014 och frågan är hur ÖP 2045 kommer att förhålla sig till de föreslagna områdena.

Kommunens svar: Direktkontakt tas med markägaren för mer detaljerat resonemang. ÖP 2045 uttrycker en tätortsavgränsning i syfte att bygga vidare på sammanhållen bebyggelse, minimera spridd bebyggelse och exploatering på jordbruksmark samt att maximera nyttan av infrastruktur och service. ÖP 2045 visar även identifierade och framtida klimatrisker.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 2: I yttrandet beskrivs ett bostadsområde som utsätts för störningar av kommunens verksamhet. Den störande verksamheten bedöms strida mot gällande detaljplan. Personen har varit i kontakt med kommunens miljöenhet tidigare.

Kommunens svar: Den upplevda störningen är inte en fråga för översiktsplaneringen utan bör fortsatt hanteras av miljöenheten.

Ändringar i ÖP 2045: Inga. Kommunen gör en intern kontroll av förutsättningarna.

A 3: I yttrandet beskrivs ett flertal argument varför natur- och kulturmiljöer i och omkring Sandbergen och Stora Frö ska behållas oförändrade eller möjligen tillåtas genomgå en försiktig utveckling och förändring med begränsad mängd ny bebyggelse. Exempel på förändringar som upplevs som negativa beskrivs, bland annat skogsskövling i samband med ny bebyggelse. Fördjupning av översiktsplanen (FÖP) Stora Frö och Sandbergen beskrivs som ett värdefullt verktyg. Yttrandet innehåller även ett flertal foton som visar naturmiljön i och omkring Sandbergen och Stora Frö. Fotona visar bland annat erosionsområdet ut mot havet och skövlad skog i samband med ny bebyggelse.

Kommunens svar: I ÖP 2045 samrådsversion uttrycks i Kapitel 2 Mål och strategier stycket Bebyggelsestruktur ett ställningstagande att ”...Kommunens orter ska i möjligaste mån växa inifrån och ut, genom förtätning och omvandling av redan ianspråktagen mark för att vara sparsamma med tidigare oexploaterad mark.” I plankartan visas dels tätortsavgränsning (skalnivå Utvecklingsinriktning) och behovet av att se över förutsättningarna i ett samlat perspektiv (skalnivå Mark- och vattenanvändning) för det aktuella området. Syftet är att tydligare kunna vägleda de förfrågningar om ny bebyggelse som fortlöpande kommer in till kommunen. Kommunen gör bedömningen att både den gällande översiktsplanen ÖP 2014 eller den nämnda FÖP:en behöver mer stöd i vissa frågor. Exempel på detta är trafik, klimatrisker och exploatering på jordbruksmark. När kommunen uttrycker ett behov av översyn betyder det inte att hela det markerade området kommer att bebyggas. Det betyder att samtliga förutsättningar som råder inom området och i dess närhet behöver ses i ett helhetsperspektiv för att området ska kunna utgöra en god livsmiljö. Kommunens verktyg

för detta är fördjupningar av översiktsplanen (FÖP), planprogram eller detaljplan som regleras av Plan- och bygglagen.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar i text och karta. Viss trimning av ytor i kartan.

A 4: I yttrandet beskrivs ett flertal argument varför natur- och kulturmiljöer i och omkring Sandbergen och Stora Frö ska behållas oförändrade eller möjligen tillåtas genomgå en försiktig utveckling och förändring med begränsad ny bebyggelse. Området väster om Dansbanevägen beskrivs som extra skyddsvärt.

Kommunens svar: I ÖP 2045 samrådsversion visas i plankartan dels tätortsavgränsning (skalnivå Utvecklingsinriktning) och behovet av att se över förutsättningarna i ett samlat perspektiv (skalnivå Mark- och vattenanvändning) för det aktuella området. Syftet är att tydligare kunna vägleda de förfrågningar om ny bebyggelse som fortlöpande kommer in till kommunen. När kommunen uttrycker ett behov av översyn betyder det inte att hela det markerade området kommer att bebyggas. Det betyder att samtliga förutsättningar som råder inom området och i dess närhet behöver ses i ett helhetsperspektiv för att området ska kunna utgöra en god livsmiljö.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar i text och karta. Viss trimning av ytor i kartan.

A 5: I yttrandet efterfrågas mer lättnavigerade kartor, mer detaljer och motiveringar till ställningstaganden i den grad att ett nytt samråd bör genomföras. I yttrandet fokuseras geografiskt på området Vickelby- Karlevi- Eriksöre och Stora Frö-Haga park. Skäl som anges för att detta område inte ska finnas med i den omfattning som uttrycks i samrådsversionen av ÖP 2045 anges vara befolkningsprognosen, befintlig mark på andra platser och värdet av jordbruksmark.

Kommunens svar: Samrådsversionen av ÖP 2045 med den digitala kartan kommer att kunna göras mer lättnavigerad och fyllas på med relevant information. Detta görs inom framtagandeprocessen i enlighet med Plan- och bygglagen. Ett nytt samrådsskede bedöms inte som nödvändigt för att uppnå syftet med tydlighet.

En översiktsplan behöver hantera många olika frågor och hålla sig på en övergripande nivå. ÖP 2045 ska fokusera på sin vägledande roll och behöver därmed hållas så kortfattad som möjligt. Kapitel 2 och 3 beskriver de mål och strategier, värden och hänsyn som ligger till grund för kommunens ställningstagande. Mer information och underlag ligger som länkar. I den övergripande skalan behöver kommunen se till hela kommunen, ta hänsyn till regionala och gränsöverskridande förutsättningar och sätta enskilda frågor i ett helhetsperspektiv. Redovisade resonemang om vägen fram till ställningstaganden kommer därmed inte att läggas till i ÖP 2045.

En kommuntäckande översiktsplan visar en palett av möjligheter utifrån kommunens syn och i det långsiktiga perspektivet. Ytor, punkter och linjer skissas grovt i den övergripande skalan. ÖP 2045 uttrycker ortsavgränsningar som ytor i kartan (där ny bebyggelse inte ska sprida sig utanför) och ytor där kommunen behöver ta helhetsgrepp på flera frågor. Befintliga bebyggelseområden, orter och byar är markerade som "Mångfunktionell bebyggelse" vilket inbegriper all typ av bebyggelse som är kompatibelt med bostäder, det vill säga inte genererar störningar. Cirka 60 byar är markerade som "Radbyar med särskilda värden". Dessa radbyar är hämtade från listan i ÖP 2014. I efterföljande fysisk planering och lovgivning vet man mer om både förändringens art och platsens förutsättningar. Denna detaljeringsgrad redovisas inte i ÖP 2045.

Bedömningsmodellen för exploatering på jordbruksmark har inte använts i översiktsplanen. Den bygger på att man vet mer om vilken förändring som avses och platsens detaljerade förutsättningar.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydligande av nyttan med ortsavgränsningen. Förtydliga betydelsen av att kommunen behöver ta helhetsgrepp om framtida utveckling och bevarande i utpekade områden. Förtydligande av att en kommuntäckande översiktsplan visar en palett av möjligheter i den övergripande skalan. Viss trimning av ytor i kartan.

A 6: I yttrandet listas ett flertal argument varför Öland som helhet inte kan/bör få fler invånare. Exempel är behovet av grönska och lantligt lugn, bristande trafikinfrastruktur generellt och på bron i synnerhet, vatten- och avlopp, sjukvård och de många tomma lägenheterna i Kalmar. Yttrandet tar upp frågor om hamnen i Färjestaden som hör till det pågående arbetet med ny detaljplan Färjestaden. Efterfrågar även simhall på södra Öland i syfte att förbättra simkunnigheten.

Kommunens svar: Förändringar i samhället, exempelvis ny bebyggelse, fler eller färre invånare, ändringar i kollektivtrafiken, företag som behöver utöka eller krympa sin verksamhet med mera kommer att ske även utan en ny kommunal översiktsplan. Översiktsplanen är ett av de strategiska verktyg kommunen använder för att få överblick och skapa beredskap inför framtiden. Arbetet med ny översiktsplan (denna samrådsversion) syftar till att ge det helhetsperspektiv som behövs för att samhället som helhet och för att kommunen ska kunna ta så kloka beslut som möjligt. Översiktsplanen från 2014 (ÖP 2014) gäller fram tills att en ny får laga kraft.

Översiktsplanen hanterar inte de synpunkter som rör bebyggelse i hamnen i Färjestaden eftersom de hör till ett pågående arbete med ny detaljplan. Översiktsplaneraren förmedlar synpunkterna till planhandläggaren för pågående arbete med ny detaljplan.

Önskemålet om simhall på södra Öland är just en sådan fråga som behöver ses i ett stort och långsiktigt sammanhang och föregås av noggranna bedömningar och kalkyler. ÖP 2045 kommer inte att peka ut lämplig plats för en simhall.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar och förtydliganden.

A 7: Yttrandet fokuserar på geografiskt område Karlevi och uttrycker att ÖP 2045 i samrådsversion är svåröverblickbar och att det saknas konsekvensanalyser. Det argumenteras även för mer detaljerade utredningar och bevarande av olika värden. Exempel på faktorer som kommunen i högre grad ska beakta är; Kostnader för infrastruktur och samhällsservice, Risk för förlust av produktiv jordbruksmark, Konsekvenser för UNESCOs världsarv och Natura 2000, Påverkan på lokalsamhället och fastighetsmarknaden samt Förlorad turistnäring och besöksvärden.

Kommunens svar: Yttrandet efterfrågar mer detaljerade utredningar och kalkyler, exempelvis för samhällsnytta. Sådana kommer vid behov att göras i en mer detaljerad skala, när man vet mer om en eventuell förändrings art i förhållande till platsens förutsättningar. Att ett område pekas ut i en översiktsplan betyder inte att det är fritt fram att bygga inom det utpekade området. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndprocesser prövas lämpligheten i den mer detaljerade skalan. Utredningar är oftast mycket kostsamma. Kalkyler för samhällsnytta med flera kalkyler behöver baseras på tämligen detaljerade underlag och bestämda förutsättningar för att bli användbara. I den mer detaljerade skalan

ser man olika värden bättre och kan avgöra vilka utredningar och kalkyler som behöver göras. Kommunen arbetar strukturerat med dessa processer.

Kommunens arbete med ÖP 2045 ska vägleda till en övergripande och långsiktig balans mellan utveckling och bevarande för hela kommunen som också ska ses i relation till grannkommuner och länet som helhet. Arbetet sker genom Plan- och bygglagens process. ÖP 2045 ska ge en uppdaterad överblick av ett stort antal förutsättningar och i sin digitala och GIS-baserade form också ge ett mer användarvänligt verktyg för framtiden. Det betyder att enskilda förutsättningar och faktorer inte betraktas var för sig utan sätts in i helheten.

Det generella resonemanget om ekonomi och fastighetsmarknad som framförs i yttrandet är relevant. Det utgör del i de frågor som är kommunens uppdrag att hantera men som i hög grad regleras och bestäms på nationell nivå och av marknadsekonomins mekanismer. Det finns inget enkelt svar på hur kommunen ska agera i dessa frågor.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar och förtydliganden.

A 8: Ett eget samrådsmöte för Vickleby, Eriksöre, Karlevi, Stora Frö och Haga park efterfrågas.

Kommunens svar: Ett eget samrådsmöte i Stora Frö bylokal ordnades 2025-06-16.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 9: Yttrandet tar sin utgångspunkt på en fastighet i området Björnhovda, men motsätter sig generellt att jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse och infrastruktur. Även naturmiljöer och biologisk mångfald framhålls som viktiga. I yttrandet beskrivs att det på fastigheten finns värdefulla träd och att ljud från skyddsvärda arter, exempelvis fladdermöss har spelats in och identifierats genom Artdatabanken. I yttrandet föreslås att kommunen fortsätter sitt arbete med grönstruktur för friluftsliv och faunapassager för att åstadkomma ett sammanhållet grönstråk Saxnäs-Möllstorp- Runsbäck genom Färjestaden. En alltför hård exploatering med flerbostadshus och andra stora byggnationer ska därför inte tillkomma. Som ytterligare skäl för detta uppges stenmurarnas betydelse för kulturmiljö och biologisk mångfald. I yttrandet föreslås även en ökad tillgänglighet för allmänheten till naturen runt jordbrukslandskapet till cykel och till fots. Detta föreslås kunna ske genom förbättring av den passage som redan finns och brukas av många genom Mörbylångaleden och den förbindelse den har genom Gärdesvägen från Möllstorpsgatan till Björnhovda. Detta skulle även kunna göra passager lättare för barn och unga till och från skola och fritidssysselsättningar.

Kommunens svar: Kommunen delar synpunkterna och de värden som bör skyddas och förstärkas. Mörbylångaledens värde för området kan förtydligas. I yttrandet efterfrågas mer detaljerade utredningar. Sådana kommer vid behov att göras i en mer detaljerad skala, när man vet mer om en eventuell förändrings art i förhållande till platsens förutsättningar. Att ett område pekas ut i en översiktsplan betyder inte att det är fritt fram att bygga inom det utpekade området. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndsprocesser prövas lämpligheten i den mer detaljerade skalan. Utredningar är oftast mycket kostsamma. Kalkyler för samhällsnytta med flera kalkyler behöver baseras på tämligen detaljerade underlag och bestämda förutsättningar för att bli användbara. I den mer detaljerade skalan ser man olika värden bättre och kan avgöra vilka utredningar och kalkyler som behöver göras. Kommunen arbetar strukturerat med dessa processer.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden i textkapitel. Justeringar i ÖP-kartan så att Mörbylångaleden genom det aktuella området framträder tydligare.

A 10: Yttrandet fokuserar på området omkring Gärdesvägen i Färjestaden (som en del av Mörbylångaleden) och dess värden för friluftsliv och biologisk mångfald. Området beskrivs som betydelsefullt som riksintresse för friluftsliv och som kulturell ekosystemtjänst. Åkervägens tillkomst anses vara en barriär för framkomligheten på Gärdesvägen och fler vägar för motorfordon som korsar Gärdesvägen bör inte få tillkomma. I yttrandet hänvisas bland annat till kommunens planprogram för området mellan Möllstorpsgatan och Åkervägen (Björnhovda 2:135 mfl från 2016). Den översiktligt föreslagna lokaliseringen av en fritids- och idrottsanläggning (norr om Räddningstjänsten) bör flyttas till redan ianspråktagen mark, förslagsvis Hållbar plats, Saxnäs eller intill Köpstaden. Även värdet av jordbruksmarkens funktion för livsmedelsproduktion i kristider och jordbrukslandskapets värde framhålls.

Kommunens svar: Kommunen delar synen att friluftsliv, biologisk mångfald och jordbruksmark är viktigt. Det kommer in förfrågningar om stegvis exploatering till kommunen och för att bättre hantera dessa behöver det tas ett helhetsgrepp. Att ett område översiktligt pekas ut för bebyggelse eller infrastruktur i översiktsplanen betyder inte att det är fritt fram att bygga. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndprocesser prövas lämplighet i den mer detaljerade skalan och då utifrån exploaterings art och platsens förutsättningar.

Den föreslagna idrotts- och fritidsanläggningen har översiktligt placerats norr om Räddningstjänsten. Bärande argument för den översiktliga lokaliseringen är närhet till de som ska använda anläggningen, befintlig infrastruktur och mark som kommunen äger. Behov och förutsättningar ska utredas ytterligare.

Området mellan Möllstorpsgatan och Åkervägen är föremål för pågående detaljplanläggning och det är ÖP 2014 och ovan nämnda detaljplaneprogram (Björnhovda 2:135 mfl) som vägleder detta arbete. De inkomna synpunkterna för det aktuella området lämnas över till ansvarig handläggare för detaljplanen.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliga Mörbylångaleden. Förklara värdet av helhetsgrepp istället för att kommunen behöver reagera på stegvisa och fragmentariska förfrågningar om bebyggelse.

A 11: Yttrandet fokuserar på en fastighet i Runsbäck och bygger vidare på en diskussion om bostadsbebyggelse som påbörjades 2022. Då saknades det stöd i gällande ÖP 2014. I yttrandet beskrivs medvetenhet om fortsatt arbete med ÖP 2045 och behovet av fortsatt planläggning med tillhörande utredningar. Hushållningssällskapet har bedömt brukningsvärdet samt översvämningsrisk till följd av skyfall för den aktuella fastigheten.

Kommunens svar: I samrådsversionen av ÖP 2045 arbetar kommunen med en geografisk ortsavgränsning som översiktligt visar en yttre gräns för en orts utspridning mot omgivande landskap.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 12: Samma yttrande som A nr 4.

Kommunens svar: Se A 4.

Ändringar i ÖP 2045: Se A 4.

A 13: Yttrandet fokuserar på bebyggelse i Färjestaden och framhåller värdet av bibehållen småskalighet, säkerställd vattenförsörjning och biologisk mångfald. Den föreslagna idrottsanläggningen (norr om Räddningstjänsten) ifrågasätts.

Kommunens svar: Kommunen delar synen att ny bebyggelse ska upplevas som lämplig för platsen. ÖP 2045 går inte in på detaljer om vilken typ av multifunktionell bebyggelse som är lämplig på olika platser utan det behöver avgöras genom detaljplaneläggning. Kommunen arbetar kommuntäckande med frågan om säkerställd vattenförsörjning. Naturvärden och biologiska mångfald skyddas av lagstiftning och blir föremål för undersökningar i efterföljande planering. Den föreslagna idrotts- och fritidsanläggningen har översiktligt placerats norr om Räddningstjänsten. Bärande argument för den översiktliga lokaliseringen är närhet till de som ska använda anläggningen, befintlig infrastruktur och mark som kommunen äger. Behov och förutsättningar ska utredas ytterligare.

Se även yttrande A 10.

Ändringar i ÖP 2045: Behov och förutsättningar för den föreslagna idrottsanläggningen utreds vidare. Se även yttrande A 10.

A 14: Yttrandet fokuserar geografiskt på Pilekulla och Albrunna men betonar även hela Ölands världsunika förutsättningar. I yttrandet framhålls önskemål om ökad tonvikt på bevarande av natur- och kulturvärden samt fokus på kommunens huvudnäringar jordbruk och besöksnäring.

Yttrandet uttrycker att området för Energiproduktion i Albrunna (Område 16 i gällande Vindbruksplan) ska utgå med hänvisning till Världsarvet. Yttrandet beskriver hur ICOMOS 2013 framförde en varning till Sverige gällande etablering av vindkraftsverk i det aktuella området och hur bygglov sedan upphävdes vid en domstolsprövning med skäl som fortfarande bedöms gälla. Yttrandet betonar även risken för ytterligare varningar i händelse av vindkraftsverk på området. I yttrandet framhålls att energiproduktion är viktigt, särskilt i händelse av kris och krig, men att detta bör ske med solceller och gasturbiner.

Kommunens svar: Kommunen instämmer i att natur- och kulturvärden, jordbruk och besöksnäring är viktigt. I ÖP 2045 samrådsversion sätts dessa värden, som ryms inom Världsarvet, in i en balans med ett stort antal andra värdena som också ska tas hänsyn till. Ett av dessa värden är energiförsörjningen vars betydelse ökat under senare år.

Lokal och robust energiförsörjning är mycket viktigt för samhällets funktioner, inte minst i händelse av kris, krig och förändrat klimat. Även behovet av minskad klimatpåverkan motiverar lokal förnybar energiproduktion. Ställningstaganden gällande lokal energiproduktion behöver ses i perspektivet av det oroliga omvärldsläget, behovet av minskad klimatpåverkan och de negativa konsekvenserna av ett förändrat klimat. Det innebär att värdet av en robust, lokal energiproduktion väger tyngre än tidigare.

I gällande Vindbruksplan från 2011 finns område 16 vid Albrunna upptaget för vindkraft. I ÖP 2045 samrådsversion är områdets användning breddad till Energiproduktion, vilket även inbegriper solceller och olika lagringsmedier.

Översiktsplanens uppgift är att i ett framtidsperspektiv väga en stor mängd olika intressen och värden mot varandra. Ett av dessa värden är energiförsörjningen vars betydelse ökat under senare år, dels till följd av ökat behov av minskad klimatpåverkan, anpassning till klimatförändringarnas negativa konsekvenser och det oroliga omvärldsläget. Det innebär att värdet av lokal och förnybar energiproduktion väger tyngre än tidigare. I ÖP 2045 samrådsversion har de områden som tidigare pekats ut i Vindkraftsplan (2011) fått en

breddad markanvändning till Energiproduktion, vilket även inbegriper solceller och olika lagringsmedier.

Världsarvet med sina kulturhistoriska byggnader och miljöer, förutsättningar för livsmedelsproduktion, artrika landskap och betydelse för boende och besökare är särskilt utsatt för klimatförändringarnas effekter. Stigande temperaturer, förändrade nederbördsmonster och extremväder kan leda till vattenbrist och torka, erosion, översvämningar och förlust av biologisk mångfald. Det hotar både de fysiska miljöerna och de kulturella värden som världsarvet bygger på. För att skydda detta unika område krävs att kommunen tar hänsyn till klimatpåverkan i all planering, inklusive val av energisystem, där livscykelperspektiv är avgörande. Val av energiteknik bör baseras på helhetseffektivitet, där exempelvis vindkraft har visat sig ha lägst klimatpåverkan per producerad MWh el.

Kommunen har i grunden ett positivt förhållningssätt till att energi produceras lokalt och förnybart vilket framhålls i styrdokument "Miljö- och klimatstrategi 2023-2030". I strategin framhålls som viktigt att eventuella etableringar prövas med hänsyn till landskapsbild, naturvärden och kulturmiljö. Miljö och klimatstrategin förespråkar hållbar fysisk planering där energianläggningar integreras på ett sätt som är acceptabelt för både miljön och lokalsamhälle.

Den tekniska utvecklingen går snabbt och översiktsplanen uttrycker inte tekniska krav. Kommunen framhåller att vid en faktisk förfrågan om etablering ska konsekvenserna utredas utifrån platsens förutsättningar i enlighet med gällande lagstiftning. En av riktlinjerna i ÖP 2045 uttrycker att bästa tillgängliga teknik ska användas.

Världsarvssamordnare har varit delaktig i arbetet, men inte som en permanent deltagare i arbetsgruppen, vilka är de som listas i kapitel 1 av ÖP 2045.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar och förtydliganden.

A 15: Yttrandet fokuserar geografiskt på Karlevi men resonerar även om generellt gällande planeringsförutsättningar. Gestaltad livsmiljö bör belysas mer och djupare. I yttrandet framhålls risken för att Världsarvet och jordbrukets värden och förutsättningar skadas oåterkalleligt om mängder av ny bebyggelse kommer att rullas ut på värdefull jordbruksmark som en följd av ÖP 2045. Samtidigt beskrivs nuvarande situation där markägare ständigt berörs av bygglovsansökningar gällande bebyggelse utanför planlagd mark.

Yttrandet framhåller att ÖP 2045 samrådsversion inte är färdig, varken till innehåll eller struktur, och upplever dess innehåll som ytligt. Yttrandet efterfrågar Kulturmiljöprogram samt utredning och fastställande av Landskapsbildskyddet i enlighet med Världsarvets gränser.

Med hänvisning till MKB:n efterfrågas att kommunen genom nästa version av ÖP 2045 tydligare ska uttrycka att konsekvenser för kulturmiljöer ska utredas i de fall värdefulla kulturmiljöer påverkas av ny bebyggelse eller ändringar av bebyggelse.

Yttrandet uttrycker farhågan att en enskild planhandläggare hålls ansvarig och framhåller de förtroendevaldas ansvar för arbetet med ÖP 2045.

Det bifogas även en länk till en rapport från Jordbruksverket.

Kommunens svar: En översiktsplan ska vägleda samhällets bevarande såväl som dess utveckling när det gäller hur mark och vatten bäst bör användas. Översiktsplanen går inte in på detaljer utan håller sig på en nivå som är relevant för samhället som helhet, de så kallade allmänna intressena. För detta krävs sammanvägning av en mycket stor mängd olika mål och förutsättningar för att övergripande visa vägen framåt i den stora skalan. ÖP 2045 samrådsversion har kommit en bit på vägen i denna process, men det är en rättvisande

beskrivning att ÖP 2045 inte är färdig, varken till innehåll eller struktur. Det är själva syftet med den långa och omfattande framtagandeprocessen som sker i enlighet med Plan- och bygglagen, där alla berörda ska beredas möjlighet att bidra med kunskaper och lämna synpunkter vid två tillfällen, det vill säga samrådet som nu har genomförts och den kommande granskningsperioden. Översiktsplanen vägleder i sin tur efterföljande planering, lovgivning och olika tillståndsprövningar i enlighet med gällande lagstiftning.

Yttrandet efterfrågar mer och djupare beskrivningar, exempelvis om Gestaltad livsmiljö som en av de vägledande principer som kort beskrivs i ÖP 2045 samrådsversion och vill att arbetet med ÖP 2045 inväntar kulturmiljöprogram och fastställande av Landskapsbildskyddet i enlighet med Världsarvets gränser. Det är relevanta frågor som kommunen arbetar långsiktigt med.

Numera ska översiktsplanen vara ännu mer strategisk än tidigare och översiktlig planering ska ske kontinuerligt. Det händer mycket i samhället just nu och lagstiftning, myndigheters föreskrifter, vägledningar, flera av kommunens egna politiskt beslutade styrdokument med mera behöver genomgå uppdatering. Det betyder också att underlag till ÖP kontinuerligt behöver uppdateras och bytas ut. Detta är ett kontinuerligt pågående arbete. Det finns en politiskt beslutad tidsperiod när ÖP 2045 ska tas fram och därefter ska kommunen arbeta kontinuerligt med översiktlig planering i enlighet med Plan- och bygglagen.

I ÖP 2045 samrådsversion ligger förklarande beskrivningar, historik, styrdokument, mer kunskap etcetera som länkar. Syftet är att den strategiska och vägledande funktionen med riktlinjer och ställningstaganden som resulterar i plankartan ska framträda så tydligt som möjligt. Ur den enskildes perspektiv, kanske med ett särskilt intresse att bevaka, kan det uppfattas som ytligt. Att Mörbylånga kommun för första gången arbetar med en helt digital ÖP som i mycket högre grad än tidigare är GIS-baserad¹ innebär att många av underlagen för första gången ses tillsammans och på karta. Under arbetet med ÖP 2045 identifieras även brister och motsägelser i dessa underlag. Att justera och förbättra underlag är därför en viktig del av arbetet med ÖP 2045 och den kontinuerliga översiktliga planeringen. Lagstiftningen gällande vad en översiktsplan ska uttrycka angående kulturmiljöer håller på att formas i skrivande stund och blir troligen gällande från 1 december 2025. Kommunen följer detta nationella arbete och den kommande granskningsversionen av ÖP 2045 kommer att påbörja denna process.

Yttrandet tar fasta på en lydelse om *ökad stadskänsla*. Lydelsen återfinns i en Omvärldsanalys som kommunen tog fram under 2023 och är där uttryckt som en av många konsekvenser av de fem identifierade megatrenderna. Omvärldsanalysen ligger som en länk i ÖP 2045 och är ett av många underlag. Taget ur sitt sammanhang kan man befara att ökad stadskänsla kommer att gälla hela kommunen och överallt vilket inte är avsikten.

I yttrandet beskrivs att markägare berörs av många bygglov på mark som inte är planlagd. Dessa beslut baseras på gällande översiktsplan ÖP 2014. Kommunen ser också denna stegvisa och svårreglerade utveckling och arbetet med ÖP 2045 är ett viktigt verktyg för att hantera detta samlat och i den kommuntäckande skalan.

Befolkningsprognoser är viktiga underlag för bland annat översiktsplanering. ÖP 2045 uttrycker att orter och byar bör växa inifrån och ut och en ortsavgränsning har lagts i syfte att begränsa orters utspridning. ÖP visar på många möjliga bebyggelseområden, håller dem samlade till redan befintlig bebyggelse och infrastruktur utan att för den skull omöjliggöra bebyggelse som behövs för en levande landsbygd. Det är svåra avvägningar där

¹ GIS: Geografiska informationssystem, dvs att data knyts till karta.

marknadskrafter, riksdagsbeslut och trender i samhället påverkar människors vilja och möjligheter att bo och verka på olika platser i kommunen.

Kommunen gör också bedömningen att ÖP 2045 i kommande granskningsversion i flera avseenden kan förbättras både strukturellt och innehållsmässigt. För att ÖP 2045 ska bli ett ändamålsenligt vägledande verktyg kommer underlag fortsatt att ligga som länkar. Yttrandet speglar den pedagogiska utmaningen i att arbeta i olika skalor. Det behöver ännu tydligare framgå att ÖP 2045 vägleder i det stora övergripande perspektivet för de allmänna intressena och att detaljer blir synliga i efterföljande detaljplanering, lovgivning och tillståndprocesser när man vet mer om förändringens art och platsens förutsättningar. Det betyder också att konsekvenser för den enskilde bättre kan bedömas i en mindre skala än den som översiktsplanen visar. Kommunen arbetar strukturerat i samhällsbyggnadsprocessen i enlighet med gällande lagstiftningar.

Kommunens politiska ledning och kommunledning ingår i styrgruppen för arbetet med ÖP 2045. Styrgruppen har insyn, påverkansmöjlighet och kontinuerlig tillgång till allt arbetsmaterial. Kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en ny översiktsplan verifieras kontinuerligt genom dess utskott KLU (Kommunledningsutskottet). Samtliga nämnder och politiska grupperingar har fått information om samrådet varav en del efterfrågade och fick egna samrådsmöten (se listan över samrådsmöten överst i detta dokument).

Jordbruksverkets rapport som länkas i yttrandet bedöms som relevant underlag.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar och förtydliganden. Ortsavgränsningen justeras. Länken till Jordbruksverkets rapport läggs in i ÖP 2045 granskningsversion.

A 16: Yttrandet instämmer fullt ut med skrivelsen från A 5 enligt ovan.

Kommunens svar: Se kommunens svar till A 5 ovan.

Ändringar i ÖP 2045: Ingen ändring.

A 17: Yttrandet utgår geografiskt från flera fastigheter i Saxnäs. Förhoppningen är att fastigheterna fortsatt ska klassas som sammanhållen bebyggelse och med utsläckt strandskydd så att det är möjligt att bygga ytterligare. För en av fastigheterna har en bygglovsansökan skickats in till kommunen.

Det framhålls en farhåga att en av fastigheterna som idag är bebyggd med bostäder delvis markerats som grönområde i ÖP 2045 samrådsversion.

Kommunens svar: Kommunen har förståelse för farhågan att redan bebyggda fastigheter ska komma att bli obyggbara till följd av att de markeras som grönområde i ÖP 2045 samrådsversion. I den stora skalan ska hela det grönskafferade stråket längs med stranden ses som mycket viktigt för natur och friluftsliv. Området är överfört från gällande ÖP 2014 och har beteckningen Kustnära lövskogsområde Brofästet till Stora rör. Området är del i ett större sammanhållet område där naturvärden och biologisk mångfald är mycket viktiga och ska visas hänsyn.

Farhågan visar att kommunen behöver bli tydligare med att översiktsplanen inte ska ses i relation till enskilda fastighetsgränser utan i en betydligt större skala. Det stämmer att översiktsplaner inte är bindande utan vägledande men att de ändå blir viktiga vid efterföljande planläggning, lovgivning och olika tillståndprocesser. Kommunen framhåller

att den bygglovsansökan som skickats in prövas mot gällande detaljplaner eller mot gällande ÖP 2014 till dess att ÖP 2045 fått laga kraft.

En av de fem angivna fastigheterna omfattas av detaljplan medan de övriga fyra närmare kusten inte gör det. Gällande detaljplaner kommer att fortsätta gälla tills de ändras, upphävs eller ersätts av en ny.

Kommunen kommer i ÖP 2045 att förtydliga de säkerhetsnivåer som rekommenderas inför havsytans höjning till följd av klimatförändringar. I skrivande stund anger Länsstyrelsen och Boverket +305 cm över nuvarande medelvattennivå som den nivå där skyddsåtgärder kan komma att bli aktuella i tidsperspektivet 2100. I samrådsversionen av ÖP 2045 beskrivs detta i textkapitel och kartsnittet ligger som Kunskapsunderlag i plankartan, men det kommer som sagt att förtydligas.

Ändringar i ÖP 2045: Ingen ändring, men gränserna i plankartan görs luddigare alternativt hindras inzoomning ännu tidigare. Säkerhetsnivå (för närvarande + 305 cm över nuvarande medelvattennivå) förtydligas.

A 18: I yttrandet framhålls att området vid Almér och Kvarnarna även bör anges vara lämpliga för bostäder. Skäl för detta anges vara det höga läget med utsikt mot Kalmar, den nya cykelvägen samt närhet till kollektivtrafik.

Kommunens svar: Området behöver ses i ett perspektiv som inbegriper trafiksituationen och vilka större förändringar som behöver genomföras som resultat av detaljplan Färjestaden centrum. Behov och förutsättningar för förbifart Färjestaden behöver utredas.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 19: Yttrandet utgår geografiskt från Björnhovda och området mellan Möllstorpsvägen och Åkervägen (där det pågår arbete med detaljplan). Yttrandet uttrycker farhågan att alla de värden som gör Öland attraktivt kommer att försvinna genom ÖP 2045. Särskilt framhålls jordbruksmarkens värde för livsmedelsproduktion, Världsarvet, riksintresset Miljöbalken kap 4, barnkonventionen, kommunens egna mål och visionsbeskrivning, brister i vattenförsörjningen och risken för skador på natur och biologisk mångfald. Yttrandet framhåller även att kommunen bör ställa sig frågan för vem de skapar växtkraft och livskvalitet. Är det för de skattebetalande fastboende på östra sidan som saknar vatten och avlopp eller är det för sommarturisterna?

Författarna är medvetna om att det pågår detaljplanearbete inom området mellan Möllstorpsvägen och Åkervägen och har redan tidigare skickat in samma synpunkter i den processen.

Yttrandet motsätter sig idrottsanläggningen som föreslagits öster om Åkervägen (norr om Räddningstjänsten) med risk för ökad trafik, fel karaktär för platsen och biologiska värden. Istället föreslås Hållbar plats eller Strandskogen/Saxnäs. Där kan med fördel även annan exploatering och bebyggelse ske eftersom skogen inte anses ha samma värde som jordbruksmarken.

Kommunens svar: Kommunen instämmer i att de värden som beskrivs är viktiga för Ölands attraktivitet. Yttrandet visar den pedagogiska utmaningen som kommunen har att arbeta med, i detta fall med fysisk planering och översiktsplanen som verktyg för samhällsbyggnadsprocessen.

Arbetet med ÖP 2045 syftar till att i den översiktliga skalan ta ett samlat grepp på de förfrågningar om ny bebyggelse som kommer in till kommunen och också skapa beredskap

inför de förändringar som sker i samhället i stort. Översiktsplanen håller sig på en översiktlig och övergripande nivå.

I ÖP 2045 samrådsversion är området omkring Björnhovda (nordöst om Färjestaden) markerat för fortsatt planering och utredning. Att ett område pekas ut för fortsatt planering i en översiktsplan betyder inte att det är fritt fram att bygga inom det utpekade området. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndprocesser prövas lämpligheten i den mer detaljerade skalan.

Det kommer tämligen ofta in förfrågningar om ny bebyggelse på jordbruksmark till kommunen. I ÖP 2045 samrådsversion beskrivs den modell för lämplighetsprövning som kommunen redan tillämpar. Kommunen har också översiktligt skissat ut ortsavgränsningar som syftar till att begränsa orter och byars utbredning i tidsperspektivet 2045.

Området mellan Möllstorpsvägen och Åkervägen är föremål för detaljplanläggning och eftersom författarna redan tidigare skickat in sina synpunkter i den processen tas de inte upp här.

Den föreslagna idrotts- och fritidsanläggningen har översiktligt placerats norr om Räddningstjänsten. Bärande argument för den översiktliga lokaliseringen är närhet till de som ska använda anläggningen, befintlig infrastruktur och mark som kommunen äger. Behov och förutsättningar ska utredas ytterligare.

Ändringar i ÖP 2045: Markeringen i ÖP 2045 samrådsversion plankarta och tillhörande inforuta förtydligas. Kopplingen till Grönstrukturplanen beskrivs tydligare. Mörbylångaleden förtydligas. Läget för idrottsanläggning (norr om Räddningstjänst) utreds ytterligare.

A 20: Fokus ligger på bostäder och VA. I yttrandet argumenteras för ett bredare geografiskt perspektiv som tar stöd i kommunens eget mål att hela kommunen ska leva. I yttrandet framhålls att Mörbylånga kommun har byggt i Färjestaden under 20 år medan resten av kommunen fått vänta. Frågan ställs om detta genom ÖP 2045 ska fortgå i 20 år till. Vidare frågas vart skattepengarna tar vägen och hur kommunen avser att säkerställa bostäder, seniorlägenheter, fler arbetstillfällen och annan kommunal service söder om Färjestaden. I yttrandet beskrivs den varsamma utveckling som pågår genom att folk som väljer bort staden trots avsaknad av kommunala satsningar väljer att flytta till sydöland eller ungdomar som stannar kvar. Det efterfrågas att kommunen säkerställer service och skyndsamt hanterar byggnation som vänder sig till permanentboende som vill ha lugn och trygghet, företrädesvis i villaboende och som tillskott i varje by. Förtätning och urbanisering med fler lägenheter i Färjestaden bedöms inte tillföra något positivt för landsbygdsutvecklingen och jordbruksmark ska absolut inte tas i anspråk för byggandet av lägenheter. Strandskyddet anses också vara mycket viktigt för många av de värden som gör Öland unikt.

Vidare resoneras kring den återkommande vattenbristen och behovet av utbyggd VA. Utbyggnaden i Sydöland borde hålla ett högre tempo medan Färjestaden bör få vänta.

Kommunens svar: Det bredare geografiska perspektiv som efterfrågas baseras i hög grad på tanken om rättvisa mellan kommunens olika delar och att kommunal service utgör grund för landsbygds vitalitet. Det är komplexa samband och mekanismer där kommunen inte ensam har rådigheten över det som händer eller inte händer. Kommunen kan möjliggöra genom den fysiska planeringen men många aktörer behöver samarbeta. Region Kalmar län arbetar med en uppdaterad version av Regional utvecklingsstrategi (RUS) där Degerhamn markeras som en ny regional utvecklingsnod. Kommunen deltar i arbetet med vad detta i praktiken bör innebära. Det samma gäller för Region Kalmar läns pågående arbeten med Serviceprogram och Regional transportplan.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar

A 21: I yttrandet framhålls att kommunen ska säkerställa att de samlingslokaler som används för samrådsmöten ska vara utrustade med hörslinga. I yttrandet ställs frågan om kommunens översiktsplanerare enväldigt och på plats kan ge förlängd svarstid utan att först konsultera de förtroendevalda i den konstellation som beslutade om samrådstiden.

Kommunens svar: Kommunen instämmer i att kravet på hörslinga i samrådslokalerna kan förtydligas och i de fall det finns kommuniceras bättre vid mötets start.

Vid det aktuella samrådsmötet gav kommunens översiktsplanerare de närvarande ytterligare några dagar för att skicka in sina synpunkter. Under den nästan tre månader långa samrådstiden hanterade kommunen tio publika samrådsmöten och ett stort antal samrådsmöten som efterfrågades av olika intressegrupper. Någon måste tidsmässigt ligga tidigt i perioden liksom att någon måste vara den sista. Kommunen försöker i möjligaste mån vara flexibel, tillmötesgående och sparsam med resurser. Att konsultera de förtroendevalda i den konstellation som beslutade om samråd (Kommunledningsutskottet) för att ge några dagars förlängd svarstid skulle vara en omfattande och tidskrävande process. Notera att samrådstiden inte förlängdes, utan bara den tid som de närvarande efterfrågade för att skicka in synpunkterna. Tiden för samråd är inte reglerad i Plan- och bygglagen.

Kommunen har en översiktsplanerare med ansvar att projektleda framtagandeprocessen för ÖP 2045. Översiktsplaneraren är den som i detta skede av processen har både helhetssyn över arbetet med ÖP 2045 och de detaljkunskaper som krävs för att svara på frågor om dess innehåll.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 22: Yttrandet fokuserar på energiproduktion och beskriver argument för varför inga ytor för energiproduktion bör finnas i ÖP 2045, i synnerhet inte för vindkraft. Statistik för elproduktion och värdeminskning av närliggande fastigheter beskrivs.

I yttrandet bifogas de brev som UNESCO:s expertorgan ICOMOS skickade till kommunen 2011 och 2013 med budskapet att vindkraftverk i den föreslagna höjden i det aktuella fallet inte bedöms vara förenligt med Världsarvets värden. I yttrandet görs tolkningen att detta bör gälla för hela kommunen. Yttrandet avslutas med 135 namnunderskrifter som understryker att ingen vindkraft ska finnas på Öland eller i havet omkring.

Kommunens svar: Kommunen har förståelse för de farhågor som förs fram gällande bostäder i närhet till vindkraftverk och risken för visuell skada på Världsarvet, men ser inte behov av att i ÖP 2045 ta generellt avstånd från vindkraft i hela kommunen.

Översiktsplanens uppgift är att i ett framtidsperspektiv väga en stor mängd olika intressen och värden mot varandra. Ett av dessa värden är energiförsörjningen vars betydelse ökat under senare år, dels till följd av ökat behov av minskad klimatpåverkan, anpassning till klimatförändringarnas negativa konsekvenser och det oroliga omvärldsläget. Det innebär att värdet av lokal och förnybar energiproduktion väger tyngre än tidigare. I ÖP 2045 samrådsversion har områden som tidigare pekats ut i Vindkraftsplan (2011) fått en breddad markanvändning till Energiproduktion, vilket även inbegriper solceller och olika lagringsmedier.

Världsarvet med sina kulturhistoriska byggnader och miljöer, förutsättningar för livsmedelsproduktion, artrika landskap och betydelse för boende och besökare är särskilt utsatt för klimatförändringarnas effekter. Stigande temperaturer, förändrade nederbördsmonster och extremväder kan leda till vattenbrist och torka, erosion, översvämningar och förlust av biologisk mångfald. Det hotar både de fysiska miljöerna och de kulturella värden som världsarvet bygger på. För att skydda detta unika område krävs att

kommunen tar hänsyn till klimatpåverkan i all planering, inklusive val av energisystem, där livscykelperspektiv är avgörande. Val av energiteknik bör baseras på helhetseffektivitet, där exempelvis vindkraft har visat sig ha lägst klimatpåverkan per producerad MWh el.

Kommunen har i grunden ett positivt förhållningssätt till att energi produceras lokalt och förnybart vilket framhålls i styrdokument "Miljö- och klimatstrategi 2023-2030". I strategin framhålls som viktigt att eventuella etableringar prövas med hänsyn till landskapsbild, naturvärden och kulturmiljö. Miljö och klimatstrategin förespråkar hållbar fysisk planering där energianläggningar integreras på ett sätt som är acceptabelt för både miljön och lokalsamhälle.

Den tekniska utvecklingen går snabbt och översiktsplanen uttrycker inte tekniska krav. Kommunen framhåller att vid en faktisk förfrågan om etablering ska konsekvenserna utredas utifrån platsens förutsättningar i enlighet med gällande lagstiftning. En av riktlinjerna i ÖP 2045 uttrycker att bästa tillgängliga teknik ska användas.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar och förtydliganden

A 23: Yttrandet fokuserar på framtagandeprocessen för ÖP 2045 samrådsversion där det beskrivs en brist på kommunikation och möjligheter för medborgarna att delta. I yttrandet görs jämförelser med hur ÖP 2014 togs fram och hur Borgholms kommun valt att lägga upp sitt arbete med ÖP 2040 som nyligen antagits. Det ifrågasätts varför översiktsplanerare/projektledare varit tongivande och ansvarig medan politiken varit frånvarande.

Kommunens svar: Kommunen har förståelse för att den första digitala översiktsplanen kan upplevas som svår att överblicka. En översiktsplan är innehållsrik och arbete återstår för att ge ÖP 2045 en ännu tydligare struktur och bli mer strategiskt vägledande till sitt innehåll.

Yttrandet framhåller att medborgare inte gjordes delaktiga innan samrådet. Syftet med samråd är möjligheten för alla berörda att bidra med kunskaper och synpunkter på ett material som inte är färdigt, men det är viktigt att alla som ger synpunkter kan utgå från samma material. Det tog ett drygt år för den enhetsöverskridande arbetsgruppen att sammanställa relevant underlag med texter och kartor och att visualisera det genom den kartberättelsen som nu varit på samråd. Det återstår en hel del arbete för att göra ÖP 2045 mer lättöverskådlig samtidigt som den kan ge den strategiskt övergripande vägledning som behövs.

Kommunens översiktsplanerare har varit projektledare och ansvarig för arbetet. Det har varit ett aktivt val från politikens sida att inte delta i samrådsmöten. Kommunen ska i enlighet med kraven i Plan- och bygglagen arbeta med kontinuerlig översiktlig planering efter det att ÖP 2045 är färdig.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar för ökad överblickbarhet.

A 24: Yttrandet utgår från området runt Haga Park/Stora Frö och den tätortsavgränsning som visas i ÖP 2045 samrådsversion. I yttrandet ges information om värden för natur, kultur och friluftsliv samt risken för erosion. Dansbanans kulturella värde och fågellivet lyfts särskilt fram. Det framhålls som viktigt att bebyggelse ligger på avstånd från jordbruksverksamheter och att den redan framtagna planen som inte exploaterats bör användas i första hand. Yttrandet motsätter sig ny strandnära bebyggelse.

Kommunens svar: Kommunen delar synen på de beskrivna värdena. Ortsavgränsningen som anges i ÖP 2045 syftar till att hålla bebyggelse samlad och inte spridas ut i landskapet. Det blir viktig vägledning när det kommer in förfrågningar till kommunen om ny bebyggelse.

Att ett område pekas ut för fortsatt planering i en översiktsplan betyder inte att det är fritt fram att bygga inom det utpekade området. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndprocesser prövas lämpligheten i den mer detaljerade skalan. Inom området Stora Frö/Sandbergen/Haga Park finns redan gällande detaljplaner, några av dem med outnyttjade byggrätter vilket gör att bland annat trafiksituationen behöver ses över.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydligande om avsikten med angiven ortsavgränsning. Viss trimning av området i plankartan.

A 25: Yttrandet utgår geografiskt från Skärlöv. Författaren vill som bofast och skattebetalare inte se vindkraft på området som markerats för energiproduktion väster om Skärlöv men förespråkar mer solkraft. Jordbrukare bör ha mer att säga till i frågan om lämpligare ställen för vindkraft. Författaren har lämnat telefonnummer för fortsatt kommunikation. Projektledaren har ringt och pratat om förutsättningarna och det var mycket uppskattat.

Kommunens svar: Markägaren har rådighet över vad som händer på dennes mark. Vindkraftsetableringar föregås av en omfattande prövningsprocess. Kommunen har ett pågående arbete med stöd från EU gällande energiproduktion på öar. Projektet tar fram kunskapsunderlag gällande vindkraft, solceller och biogas för att kunna se förutsättningar för energiproduktionen i ett helhetsperspektiv. Det är viktigt inte minst i ökat behov av beredskap till följd av det mer oroliga omvärldsläget.

Ändringar i ÖP 2045:

A 26: Yttrandet utgår geografiskt från Karlevi. I yttrandet framhålls en positiv inställning till den försiktiga bebyggelseutveckling för det aktuella området som anges i ÖP 2045 samrådsversion.

Kommunens svar: Kommunen noterar detta.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 27: Yttrandet utgår från Stora Frö/Haga Park och den tätortsavgränsning som visas i ÖP 2045. I yttrandet värnas om de befintliga fastigheter som har viss havsutsikt och områdets värde för rekreation och återhämtning. Dansbanans kulturella värde och fågellivet framhålls. Risker för erosion och konsekvenser av havsytans höjning betonas. Behovet av att bebyggelsen ligger på avstånd från jordbruksverksamheter. Den befintliga plan som inte exploaterats borde användas i första hand. Yttrandet motsätter sig ny strandnära bebyggelse.

Kommunens svar: Kommunen delar synen på de beskrivna värdena. Tätortsavgränsningen som anges i ÖP 2045 syftar till att hålla bebyggelse samlad och inte spridas ut i landskapet. Det blir viktigt när det kommer in förfrågningar till kommunen om ny bebyggelse. Att ett område pekas ut för fortsatt planering i en översiktsplan betyder inte att det är fritt fram att bygga inom det utpekade området. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndprocesser prövas lämpligheten i den mer detaljerade skalan. Inom området Stora Frö/Sandbergen/Haga Park finns redan gällande detaljplaner, några av dem med outnyttjade byggrätter vilket gör att bland annat trafiksituationen behöver ses över.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Viss trimning av området i plankartan.

A 28: Yttrandet utgår från Runsbäck och framhåller att de upplever kartan som svårnavigerad och att de velat kunna zooma in mer för att se sin fastighet. Värdet av jordbruksmark och grönytor nämns särskilt och att kommunen ska tänka hela vägen,

exempelvis hur vägar påverkas, vid en eventuell ny bebyggelse. Yttrandet motsätter sig bebyggelse i närhet till sin fastighet där det drivs en verksamhet. I yttrandet framförs även en tveksam hållning till det som händer i centrala Färjestaden.

Kommunens svar: Översiktsplaner ska hålla sig på den övergripande nivån och i den stora skalan. Det är därmed avsiktligt att inzoomningsmöjligheten har begränsats. Kommunen har förståelse för att den digitala och GIS-baserade kartan kan upplevas som svårnavigerad. Översiktsplanens struktur och innehåll kommer att utvecklas till kommande granskningsversion av ÖP 2045, men det blir fortsatt en mycket komplex produkt. Kommunen delar synen på jordbruksmarkens och grönyrtornas värden. De planeringsprocesser som regleras av Plan- och bygglagen syftar till att identifiera balansen mellan utveckling och bevarande. Den modell för lämplighetsprövning av exploatering på jordbruksmark som beskrivs i ÖP 2045 samrådsversion är ett exempel på hur kommunen går tillväga i en sådan bedömning. Beträffande det som nämns om centrala Färjestaden bedömer kommunen att det är pågående arbete med ny detaljplan som avses. Synpunkten har framförts till ansvarig handläggare.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden. Justeringar för en mer lättnavigerad karta.

A 29: Yttrandet utgår från Björnhovda och motsätter sig till den idrottsanläggning som föreslås i ÖP 2045 samrådsversion i det föreslagna området generellt och på sin mark i synnerhet. Området mellan Gärdesvägen, Storgatan och Åkervägen är i sådana fall absolut mest lämplig för bostadsbebyggelse där området är en naturlig utökning av bostadsutveckling från ÖP 2014. Yttrandet framhåller befintliga idrottsanläggningar Tallhöjden och Grövlé som har höga värden och ligger mer centralt är mer lämpliga att fortsätta förvalta och utveckla.

I yttrandet uttrycks också värdet av jordbruksmarken norr om Gärdesvägen och den karaktär som tillskrivs Björnhovda by. Författaren har idag en jordbruksverksamhet som är välbesökt och ska kunna fortsätta till nästa generation.

Vidare framhålls att mark längs landborgskanten benämnt ”Verksamhetsområde Kvarnarna” inte bör pekas ut eller exploateras som verksamhetsområde och i stället borde landborgskantens värden tas till vara. Det är en väldigt vacker utsikt över odlingslandskapet, sundet och Kalmar som fortsatt bör kunna nyttjas av allmänheten. Ett verksamhetsområde här skulle förstöra ännu en del av landborgen och ett av Ölands starkaste värden.

Kommunens svar: Markägaren har rådighet över sin mark. Det innebär att markägaren avgör om en förändringsprocess ska påbörjas med allt vad det innebär av utredningar för planläggning, lovgivning och/eller tillstånd.

Idrottsanläggningen kan förläggas till kommunens egen mark vilket kan framgå tydligare. Den föreslagna idrotts- och fritidsanläggningen har översiktligt placerats norr om Räddningstjänsten. Bärande argument för den översiktliga lokaliseringen är närhet till de som ska använda anläggningen, befintlig infrastruktur och mark som kommunen äger. Behov och förutsättningar ska utredas ytterligare.

Kommunen behöver ta ett helhetsgrepp om det aktuella området för att bättre kunna hantera de förfrågningar om ny bebyggelse som kommer in. I ÖP 2045 samrådsversion föreslås att ett sådant arbete sker i form av ”Fördjupning av översiktsplan, planprogram eller liknande”. Det krävs alltså ett omfattande utredningsarbete på en mer detaljerad nivå än ÖP 2045.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Behov och förutsättningar för idrottsanläggning ska utredas ytterligare.

A 30: Yttrandet utgår från Björnhovda. Yttrandet framhåller natur- och kulturvärden i området och upp mot landborgskanten. Vidare framhålls dagvattenproblematik och värdet i befintlig jordbruksmark.

I yttrandet finns även flera synpunkter som berör pågående detaljplanearbete.

Kommunens svar: Eftersom yttrandet även innehåller synpunkter som gäller pågående detaljplanearbete har yttrandet kommunicerats med ansvarig planhandläggare.

Ändring i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar.

A 31: Yttrandet tar fasta på södra Ölands unika förutsättningar för ostördhet för fast- och fritidsboende och för de olika besöksnäringarna som bygger på natur- och kulturvärden. I yttrandet beskrivs emotionella argument så väl som tekniska och statistiska skäl för varför vindkraft och i synnerhet ytterligare ny vindkraft inte bör få finnas i kommunen, varken på land eller i havet. Yttrandet framhåller att försvarets verksamheter inte får äventyras av vindkraft.

Slutsatserna i yttrandet är att:

1. Kommunen behöver ingen mer produktion från vindkraft ur beredskapssynpunkt då Öland redan har ett överskott på ca 143 GWh/år.
2. UNESCOs världsarv "Södra Ölands Odlingslandsskap" skall förvaltas, utvecklas enligt intentioner och inte äventyras. (Observera att *inte* hade försvunnit i det ursprungliga yttrandet som skickades in till kommunen.)
3. Södra Öland har en unik miljö som idag attraherar inflyttning, sommarboende samt en ökande nationell och internationell turism. Den unika miljön kan utvecklas – men inte med ny vindkraft – det gör i förlängningen södra Öland till resmål som många andra – det unika förvinner lätt.
4. Om kommunen skall öka sin produktion av förnyelsebar el bör detta främst ske genom lokala solceller på hustak el liknade samt mindre gårdsverk som rimmar med UNESCOs intentioner.
5. Ny vindkraft ger stora mängder obalanserad och ej frekvenskontrolleras energi som riskerar skada all elektrisk utrustning. Mängden vindkraft på Öland och på fastlandet är redan för mycket för att behålla ett stabilt elsystem.
6. Generationsskiften inom vindkraften kan göras genom modernisering, inte förstoring, samt med att installera frekvensreglering PFR/SFR och syntetisk svängmassa för att säkra elnäten och möjliggöra Ö-drift

Yttrandet avslutas med fyra underskrifter.

Yttrandet åtföljs av fyra bilagor som beskriver kommunikation från UNESCO/ICOMOS gällande en föreslagen vindkraftsetablering vid Albrunna 2011 samt en skiss på föreslagna vindkraftsverk vid Utgrunden (Riksintresse för vindbruk i Kalmarsund).

Kommunens svar: Kommunen noterar argumentationen mot vindkraft och de många skäl som anges.

Det stämmer att kommunen inte har något direkt ansvar för energiproduktion, men i samband med fysisk planering, som ÖP 2045 är en del av, handlar det om hur marken används i det övergripande och längre tidsperspektivet där hänsyn ska tas till många olika förutsättningar. Kommunen ska även arbeta för minskad klimatpåverkan vilket uttrycks i styrdokumentet "Miljö- och klimatstrategi 2023-2030". Det är svårt att överblicka alla de faktorer som kommer att förändras i framtiden, men utifrån vad vi kan bedöma för de

närmaste tjugo åren behöver det finnas utrymme i landskapet och i den byggda miljön, såväl för produktionsenheter och lagringsfunktioner som för markablar och luftledning, transformatorstationer och liknande.

Samhällets ökade behov av civil beredskap inbegriper en robust energiförsörjning. Kommunen instämmer i att det nuvarande energisystemet behöver förändras, både administrativt och fysiskt för att vara bättre rustat att klara behovet av ökad elektrifiering så väl som lagring och balansering. Eftersom tekniken hela tiden utvecklas förhåller sig ÖP 2045 teknikneutral och anger därför endast översiktliga geografiska områden för produktionsanläggningar och lagringsfunktioner.

Även fortsättningsvis kommer energisystemets behov av mark att krocka med andra intressen, exempelvis bevarandevärden, upplevda störningar och försvarets olika funktioner. Värde av lokal förnybar energi kan sägas väga tyngre nu än tidigare till följd av behovet av minskad klimatpåverkan och ett robustare samhälle. Kommunen har i sitt styrdokument ”Miljö- och klimatstrategi 2023-2030” uttryckt en i grunden positiv inställning till lokal och förnybar energi. Kommunen framhåller att vid en faktisk förfrågan om etablering ska konsekvenserna utredas utifrån platsens förutsättningar i enlighet med gällande lagstiftning.

Kommunen noterar att yttrandet hellre ser solceller på tak än vindkraft. Miljö- och klimatstrategi förutsätter att även konsumtionen minskar och därmed kan klimatpåverkan minska inom kommunen. Det innebär att hela livscykeln (LCA) för energiteknik behöver tas hänsyn till. Sett över hela livslängden har vindkraftverk den lägsta miljöpåverkan jämfört med andra förnybara energikällor.

Översiktsplanen tar frågan om energiproduktion ett steg längre än Miljö- och klimatstrategin genom att formulera generella riktlinjer och peka ut geografiska områden, men det är vid en förfrågan om etablering som platsens förutsättningar provas. En av riktlinjerna i ÖP 2045 uttrycker att bästa tillgängliga teknik ska användas.

När det gäller siffrorna som visar en överproduktion och risk för obalans i elsystemen behöver kommunen ytterligare bredda resonemanget genom att lägga till en i framtiden ökad elektrifiering och större behov av kylning sommartid som en följd av klimatförändringarnas konsekvenser och händelse av kris och krig där marknadsekonomin inte fungerar såsom det gör idag. Kommunen tar inte heller ställning utifrån de ekonomiska incitament som regeringen beslutade om i budgetpropositionen för 2025 (för kommuner som huserar vindkraft) eftersom det kan ändras.

Kommunen delar synen att en orolig omvärld ska tas på allvar, men ser i ett helhetsperspektiv även klimatförändringarnas konsekvenser som ett verkligt hot som kräver både resurser, fysisk omställning och förnyat sätt att tänka. Klimatförändringar kan anses vara ett riktigt stort hot mot Världsarvet på Öland. Världsarvet med sina kulturhistoriska byggnader och miljöer, förutsättningar för livsmedelsproduktion, artrika landskap och betydelse för boende och besökare är särskilt utsatt för klimatförändringarnas effekter. Stigande temperaturer, förändrade nederbördsmonster och extremväder kan leda till vattenbrist och torka, erosion, översvämningar och förlust av biologisk mångfald. Det hotar både de fysiska miljöerna och de kulturella värden som världsarvet bygger på. För att skydda detta unika område krävs att kommunen tar hänsyn till klimatpåverkan i all planering, inklusive val av energisystem, där livscykelperspektiv är avgörande.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar.

A 32: Yttrandet utgår från Stora Frö och önskar att Utvecklingsområdet vidgas till att omfatta hel fastighet i nordväst. Fastighetsbeteckning och skiss bifogas.

Kommunens svar: Det område som anges befinner sig under den säkerhetsnivå som rekommenderas av Länsstyrelsen med hänsyn till havsytans beräknade höjning i ett 100 års-perspektiv. Området bedöms därmed inte som långsiktigt lämplig för ytterligare bebyggelse utan att skyddsåtgärder vidtas.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A 33: Yttrandet framhåller värdet av det marinarkeologiska lokala kulturarvet och pekar bland annat på de många fartyg som förlit under århundradenas lopp och nu ligger som vrak på ganska grunda vatten. Arbetet med att bevara och rusta upp hamnarna i kommunen behöver lyftas fram tydligare i Ö 2045 och samordnas även med Borgholms kommun. Behovet av en färjeled mellan sydöland och fastlandet tas upp och motiveras med att cirka 250 000 turister och andra besöker sydöland varje år och att en förbindelse skulle dels öka detta antal samt öka möjligheterna till olika verksamheter och evenemang på sydöland. Därför borde det i förslaget till ny ÖP 2045 för Mörbylånga kommun framgå betydelsen av att Mörbylånga kommun i samverkan med andra adekvata parter och övriga berörda kommuner på Öland och längs kusten på den småländska fastlandssidan, utreder möjligheterna och ta fram förutsättningarna för inrättande av en färjeförbindelse/transportled mellan Sydöland och fastlandet.

Kommunens svar:

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden

A34: Yttrandet utgår från Stora Frö med dess natur- och kulturvärden. Tillkommen bebyggelse beskrivs som störningar för friluftsliv, särskilt väster om Dansbanevägen, där det dessutom råder erosionsrisk och strandskydd. Ny bebyggelse riskerar att bli tomma semesterhus som inte tillför något positivt till de permanentboende. Trafiksituationen är inte dimensionerad. Landskapsbildens och Världsarvets värden framhålls som argument för varför människor vill flytta till södra Öland. I Färjestaden och i Mörbylånga finns byggbar mark och närhet till service.

Värdet av inhemsk livsmedelsproduktion framhålls som extra viktig med hänsyn till förändrat klimat och till det oroliga omvärldsläget.

Yttrandet motsätter sig ny bebyggelse öster om deras befintliga verksamhet då den innebär buller, varutransporter och kundtrafik som ska kunna fortsätta. Bebyggelsen skulle också skära av gården från marken och gå emot motiveringen till världsarvsutnämningen. Kundens upplevelse av att komma till en genuin ölandsby och en vacker gård med utsikt över hagmarker är en inte oväsentlig för möjligheten att driva verksamheten.

Kommunens svar:

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Viss trimning av området i plankartan.

A35: Yttrandet utgår från Stora Frö med dess natur- och kulturvärden som förtjänar att bibehållas. I yttrandet efterfrågas mer detaljerade beskrivningar av vad de övergripande och generellt gällande lydelserna betyder konkret för just Stora Frö. I yttrandet efterfrågas även att det ska gå att zooma in mer i kartan för att se mer detaljer. Större hänsyn till arkitektoniska värden och Stora Frös egenskap av radby framhålls också. Det frågas varför kommunen använder sig av modeller som tagits fram av andra, exempelvis Munk-modellen och lämplighetsprovning vid exploatering på jordbruksmark istället för att ta fram egna.

Kommunens svar: Kommunen instämmer i att ÖP 2045 kan bli mer överskådlig och lätthanterlig. I kommande granskningsversion kan ÖP 2045 även bli något mer detaljerad för Stora Frö, men inte i den grad som önskas i yttrandet.

Kommunens fysiska planering är en process i flera steg. Översiktsplanen är den mest övergripande och den tillhörande kartan med sina områden, linjer och punkter ska ses i en förhållandevis utzoomad skala. Det är därmed avsiktligt som möjligheten att zooma in i ÖP-kartan har begränsats. I efterföljande planering, såsom fördjupningar av ÖP, planprogram och detaljplanering, olika lovprövningar enligt Plan- och bygglagen och tillståndsprövar enligt Miljöbalken, betraktas och utreds olika områden i en mer detaljerad skala.

Delar av Stora Frö har redan detaljplaner och dessa fortsätter att gälla tills de ändras eller släcks ut genom politiska beslut. Detsamma gäller FÖP Stora Frö och Sandbergen från 2008 som tillämpas vid förfrågningar om ny byggnation som kommer in till kommunen, men den behöver uppdateras i vissa delar. När ett sådant planarbete kommer att ske beslutas inte av översiktsplanen utan som en del av kommunens övriga prioriteringar och budgetarbete.

Det finns många modeller som är vedertagna sätt att förklara, visualisera och analysera hållbar samhällsutveckling. Kommunen väljer i ÖP 2045 samrådsversion att beskriva Agenda 2030 genom Munk-modellen (som tagits fram av forskningsinstitutet RISE) och att visualisera lämplighetsprövningen som görs vid exploatering av jordbruksmark genom den modell som togs fram av Region Östergötland. Det ligger i kommunens intresse att vara sparsam med sina resurser och använda sådant som fungerar väl även om det tagits fram av andra.

Det stämmer att kommunen inte längre har en stadsarkitekt. Varför det förhåller sig på det viset är inte en fråga för den översiktliga planeringen.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Viss trimning av området i plankartan.

A36: Yttrandet utgår från Stora Frö och framhåller de stora natur- och kulturvärden som råder där och värdet av att låta området utvecklas långsamt och med eftertanke. Yttrandet efterfrågar mer ingående beskrivningar av olika begrepp och lydelser i textkapitlen och ett mer överskådligt kartmaterial som mer detaljerat visar kommunens viljeinriktning och ställningstagande.

I yttrandet framhålls värdet av att möten hålls på den aktuella platsen. Kommunen råds att utveckla Stora Frö varsamt och med stor försiktighet, låt byn växa organiskt och estetiskt. Exploatering bör ske på ställen som inte är lika känsliga som Stora Frö. Färjestaden och Mörbylånga är exempel där det går att bygga mycket mer, utan att förstöra stora värden. Som bonus om man utvecklar Mörbylånga kan man få att inflyttning ökar söderut i kommunen, något som de flesta är överens om att det är bra. För demokratin: gör ett omtag med tydliga och transparenta processer där plankartor och annat material är tydliga, så att det går att utläsa kommunens viljeinriktning och ställningstagande.

Kommunens svar: Kommunen vill påminna om att ÖP 2045 samrådsversion och den samrådsperiod som passerat är ett första steg i den demokratiska processen att ta fram en kommuntäckande översiktsplan. Processen regleras av Plan- och bygglagen (PBL). När planförslaget justerats utifrån samrådet och annat uppdaterat underlag kommer det att hållas en granskningsperiod där alla berörda återigen får möjlighet att tycka till. Detta kommande skede motsvarar det som i yttrandets efterfrågas som ett omtag. Se även kommunens svar till A35.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Viss trimning av området i plankartan.

A37: Yttrandet är en fråga om Länsstyrelsen ännu inte inkommit med sitt samrådsyttrande och varför inte Riksantikvarieämbetet står på sändlistan.

Kommunens svar: Det stämmer att Länsstyrelsen kom in sent med sitt samrådsyttrande. Riksantikvarieämbetet är en myndighet och deras eventuella synpunkter hanteras av Länsstyrelsen.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

A38: Yttrandet är en komplettering till A14 och utgörs av ett förtydligande gällande ärendet om vindkraft vid Albrunna 2011(område 16 i gällande vindkraftsplan). Bland andra UNESCOs expertorgan ICOMOS yttrade sig med en varning till Sverige att inte gå vidare med planerna eftersom det riskerade skada Världsarvet södra Ölands odlingslandskap. I kompletteringen bifogades även en artikel från Dagens Nyheter (DN) om UNESCOs varning att planerad gruvsdrift hotar att skada Världsarvet Lapponia.

Kommunens svar: Kommunen noterar kompletteringen. Se mer under A14 ovan.

Ändringar i ÖP 2045: Se A 14.

Organisationer, föreningar och sammanslutningar (inkl. politiska grupper):

Ålebäcks Bad- och strandförening: Inga synpunkter på ÖP 2045 i samrådsversion. Vill bli delaktiga i eventuellt kommande frågor som rör området.

Kommunens svar: Föreningen finns med på sändlistan över intresseföreningar.

Ändringar i ÖP 2045: Inga

LRF syd: LRF syd (Lantbrukarnas riksförbund, kommunavdelning) framför synpunkter som i hög grad grundas på vikten av hållbarhet, möjlighet till utveckling av de gröna näringarna och framtida livsmedelsproduktion, inte minst ur ett beredskapsperspektiv. LRF värnar om landsbygdsutveckling och äganderätt. Ett aktivt lantbruk ger också ett stort mervärde för landsbygden.

LRF vill att Mörbylånga kommun antar samma strategi som Jönköping, det vill säga att om kommunen exploaterar jordbruksmark så ska ny jordbruksmark tillskapas. Förbundet framhåller också att man vid olika exploateringsprojekt ska undvika att skapa obrukbara remsor och att god matjord används som utfyllnad. I yttrandet poängteras att naturskydd, fornlämningsområden och andra skyddade områden inte får ta över på bekostnad av jordbruksmark och livsmedelsproduktion så att det leder till kraftigt begränsade möjligheter för exploatering och att bedriva verksamheter. LRF instämmer i kommunens ställningstaganden att förhålla sig positiv till boende och verksamheter på landsbygden, särskilt generationsväxling och lokaler för alternativa och kompletterande verksamheter i lantbruket. Förbundet ställer sig frågan om det finns behov av fler byggrätter utifrån befolkningsutvecklingen. Färskvatten beskrivs som avgörande för djurhållning men förbundet anser att bildandet av fler vattenskyddsområden inte är lösningen eftersom det innebär stora begränsningar och betydande inskränkningar för lantbruket och kan även påverka marknadsvärdet på fastigheten negativt. LRF vill därför att kommunen ser på andra lösningar, exempelvis rening av dagvatten och fortsätter med projekt för ökad grundvattenbildning, vilket redan görs inom ramen för flera LOVA- och LONA-projekt.

Förbundet är positiva till kommunens riktlinjer för energiproduktion men anser att kommunen bör redovisa fler områden lämpliga för ny vindkraft, inte bara att befintliga verk

ska moderniseras och uppdateras. Vissa områden som anges översiktligt lämpliga för solenergianläggningar ligger på kommunens mest högvastande jordbruksmark.

Kommunens svar: Kommunen delar synen att jordbruksmark är en mycket viktig resurs, inte minst i beredskapsperspektiv. Modellen för bedömning enligt Miljöbalken, skadelindringshierarkin och den geografiska ortsavgränsningen som beskrivs i ÖP 2045 är viktiga verktyg för att bevara och möjliggöra en robust livsmedelsproduktion.

Jönköpingsmodellen beskrivs bland annat i ”Riktlinjer för arbete med kompensation vid exploatering av brukningsvärd jordbruksmark” (Jönköpings kommun, 2023-11-10). Jönköpings kommun framhåller att modellen blir aktuell för mark som kommunen äger och i de fall prövningen enligt miljöbalken och kommunens översiktsplan tillåter det. För jordbruksmark som kommunen inte äger ska riktlinjerna ses som en uppmaning till de privata markägarna. Jönköpingsmodellen framhåller värdet av att ekosystemtjänster utreds tidigt i detaljplaneprocessen och poängterar särskilt att kompensationsåtgärder aldrig kan användas som skäl för att frånga miljöbalkens krav på prövning. I Jönköpings kommun är den politiska viljan att, av de många olika ekosystemtjänsterna som jordbruksmark kan bidra med, är det livsmedelsproduktion som bör vara prioriterat och därmed kompenseras. Kompensationsåtgärder som Jönköpingskommun tar fasta på är nyodling (högst prioriterad), återupptagande av före detta jordbruksmark eller förbättring av befintlig jordbruksmark. LRF framhåller nyodling, men Mörbylånga kommun vill bredda resonemanget till att även omfatta de andra två åtgärderna som föreslås i Jönköpingsmodellen. Vilken åtgärd som passar bäst ska avgöras genom de redan tidigare beskrivna stegvisa processerna utifrån exploaterings art och platsens förutsättningar.

Prognos för befolkningsutveckling är ett av många underlag för översiktsplaneringen. ÖP 2045 pekar på mer yta som översiktligt bedöms lämplig för bebyggelse än vad som krävs för den prognosticerade befolkningsökningen i tidsperspektiv 2045. Skäl för detta är att i den översiktliga skalan kan och ska inte kommunen detaljstyra bebyggelse och infrastruktur. Bara för att en yta pekas ut som översiktligt lämplig för bebyggelse eller infrastruktur betyder inte att det är fritt fram. Genom efterföljande fysisk planering, lovgivning och tillståndprocesser prövas lämplighet i den mer detaljerade skalan och då utifrån exploaterings art och platsens förutsättningar.

[Ändringarna i PBL](#) som träder ikraft 1 dec 2025 kommer att påverka hur kommunen kommer att arbeta, bland annat med bygglov. Boverket arbetar för närvarande (oktober 2025) med tolkning och ställningstagande som ska utgöra vägledning.

Energiproduktion är också en mycket viktig faktor för samhällets funktion, inte minst på grund av behovet av minskad klimatpåverkan, klimatförändringarnas konsekvenser och en oroliga omvärld vilket ökar risken för kris och kris. Kommunen har i arbetet med ÖP 2045 ett brett resonemang om lokal energiproduktion genom flera energislag (el och biogas), olika lagringsmedia och systemens robusthet i stort. De områden som översiktligt bedömts lämpliga för energiproduktion omfattar inte bara generationsväxling och uppdatering av befintliga vindkraftsverk utan även viss ny produktion. Kommunen ser gärna att olika produktionsmetoder kan samexistera på samma område.

Tillgång på färskvatten av fullgod livsmedelskvalitet är avgörande för hela samhället. Kommunen arbetar med flera verktyg för att säkerställa detta, varav vattenskyddsområden är ett. Kommunen uppmuntrar åtgärder som ökar möjligheten att fördröja och lagra dagvatten för infiltration och bevattning. LOVA- och LONA-projekt kan utgöra ramverk för sådana åtgärder.

Ändringar i ÖP 2045: Riktlinjer kompletteras med

- ”Viss jordbruksmark, i form av mindre områden som ligger insprängt i ortsstrukturen eller på annat sätt inte fungerar med avseende på arrondering eller avstånd till brukningscentrum ska

kunna exploateras om det bedöms lämpligt i samhällsplaneringens samlade prövning. Detta gäller även betesmarker som ligger isolerade i utkanten av en bruksenhet.”

- *I de fall prövningsprocessen bedöms resultera i en exploatering som kan komma att medföra skada på ekosystemtjänsten livsmedelproduktion ska kompensationsåtgärder övervägas. Exempel på kompensationsåtgärder kan vara nyodling, återupptagande av före detta jordbruksmark eller förbättring av befintlig jordbruksmark. Vilken åtgärd som passar bäst ska avgöras utifrån exploaterings art och platsens förutsättningar.*

Eriksöre by: Yttrandet inleds med att ställa sig bakom yttrandet A 5. Värdet av jordbruksmark för livsmedelsproduktion ska skyddas både som del av världsarvet och för livsmedelsproduktion. Förtätning på lucktomter välkomnas.

Kommunens svar: Modellen för lämplighetsbedömning vid förfrågningar om ny bebyggelse eller infrastruktur, som redovisas i ÖP 2045 och som kommunen redan tillämpar, syftar till att identifiera de markytor som kan bedömas lämpliga. Bedömningen görs baserat på bebyggelsens art och platsens förutsättningar. Se även kommunens svar till LRF Syd samt A5.

Ändringar i ÖP 2045: Justeringar och förtydliganden.

Mörbylånga Goif: I yttrandet listas kortfattat ett flertal synpunkter som koncentreras till att gälla Mörbylånga samhälle. Värdet av närrekreation anses generellt viktigt. Cykelbanan från ICA västerut mot Skansgatan bör färdigställas. Seniorboende med acceptabla hyreskostnader som ligger på gångavstånd till ICA och Hälsocentralen. Mer yta för bollplaner och fortsatt möjlighet till tillfälliga parkeringsytor vid evenemang efterfrågas också. Resterande synpunkter handlar om saker på en detaljerad nivå och om skötsel som inte hanteras i ÖP 2045.

Kommunens svar: Kommunen delar synen på värdet av närrekreation, sammanhängande cykelbanor, bostäder på gångavstånd från service och fungerande parkeringssituation vid evenemang. Kommunen jobbar med den fysiska planeringen i olika skalor där översiktsplanen hanterar den mest övergripande skalan. För Mörbylånga samhälle har kommunen ett gällande planprogram för Mörbylånga hamn, Norra viken och Sockerbruksområdet som godkändes 2023 samt flera gällande detaljplaner. För de synpunkter som är alltför detaljerade för ÖP 2045 hänvisar kommunen till dessa plandokument. Synpunkterna gällande skötsel och genomförande av redan beslutade planer hanteras inte genom arbetet med ÖP 2045. Projektledaren ringt upp.

Ändringar i ÖP: Inga

Ölands naturskyddsförening: Föreningen uttrycker ett generellt positivt omdöme om ÖP 2045 samrådsversion och föreslår förtydliganden och justeringar på vissa punkter. Allmänna synpunkter som tas upp är;

- Klimatförändringar som hot mot naturvärden och biologisk mångfald,
- Naturvärden som underlag för turism som i sin tur ger arbetstillfällen (även ökad turism från Medelhavets värmeböljor),
- Önskan att hålla industriell utveckling i Färjestadens närhet,
- Turism som medel för stärkt kommunal ekonomi.

Föreningen föreslår ändringar i flera lydelse som innebär skarpare formuleringar och tydligare krav på handlingsplaner och mätningar av vattenkvalitet.

I yttrandet ges mer detaljerad info om hamnarna och strandskyddet. Särskilt framhålls Gårdby hamn där Ölands kanske viktigaste vattendrag mynnar ut.

Föreningen uttrycker också att kommunen bör samarbeta med bostadsföretag och mäklare för att i första hand redan befintliga bostäder fortsätter att användas permanent för att undvika ökade prisnivåer.

Föreningen framhåller att det är viktigt att kommunen inte urholkar strandskyddet. Skälen som anges är att boende innebär privatisering som försvårar allmänhetens tillträde och negativa konsekvenser för biologisk mångfald och klimatpåverkan. Kommunen ska därför alltid ta fram en miljö- och klimatutredning om det planeras på ett sätt som riskerar att försämra strandskyddet. Och om så blir fallet ska krav på kompensationsåtgärder falla ut.

Föreningen framhåller även särskilda synpunkter för respektive kapitel.

Miljöbedömningen: Föreningen gör tolkningen att påverkan på strandskyddet ska ses som en väsentlig miljöpåverkan.

Kommunens svar: Kommunen noterar att flera av föreningens förslag om ändrade ordval och lydelse för ökad tydlighet är relevanta och kan genomföras till nästa version av ÖP 2045. Flera av förslagen har dock en detaljeringsgrad som gör att de bättre hör hemma i handlingsplaner för respektive sakfråga eller inom eventuella detaljplaner, lovgivnings- och tillståndprocesser och i de olika projekt som kommunen deltar i. Exempel är skötselplaner för tätortsnära natur och projekt Mittlandet som syftar till att bevara Mittlandets värden.

Kommunen arbetar strategiskt med vattenförvaltning, främst knutet till dricksvattenförsörjning. Arbetet med Vattentjänstplan pågår. Ett genomtänkt och utvecklat kontrollprogram för vattendragen behövs.

Några av förslagen om utökade utredningar och konsekvensanalyser utförs redan av kommunen som resultat av gällande lagstiftning.

Flera av förslagen innebär krav på kommunens resurser, både i form av välutbildade medarbetare och kostnader för kunskapsunderlag och konsekvensutredningar. Kommunen har en strukturerad process för att prioritera och budgetera sitt arbete. Föreningens förslag förs in på denna lista för kommande arbete med rangordning. Några av förslagen berör sådant som kommunen inte har mandat eller verktyg för att påverka. Exempel är att kommunen inte har verktyg för att undvika ökade prisnivåer på fritidshus eller för att hindra sommarboende så att ägarna ska vara skrivna och betala skatt i kommunen. Det är en fråga som behöver hanteras på nationell nivå. Att ekonomiskt styra privat vattenförbrukningen är en parameter som regleras av lagstiftning.

Föreningens detaljerade information om naturvärden och biologisk mångfald i hamnarna och strandskyddet noteras och förs in som kunskapsunderlag.

Strandskyddet regleras av lagstiftning men kommunen har synpunkter på att strandskyddet bör utredas på vissa platser för att möjliggöra utveckling. Detta är en långsiktig process.

Kommunen förtydligar arbetet med de sex vattendragen som listas som vattenförekomster.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar.

Ölands vattenråd: Rådet framhåller att kommunen i stora drag visar vattnets höga värde genom många lydelse i ÖP 2045, men efterfrågar en tydligare plan för var behovet av vattenvårdsåtgärder är som störst och vilka åtgärder som det skulle kunna vara. Även kvarhållande åtgärder som kan bidra till infiltration framhålls som viktiga. Borgholms ÖP beskrivs som ett gott exempel. Rådet förespråkar att kommunen utvecklar övervakningen av

vattenförekomster, främst vattendrag och kanaler, med avseende på näringsämnen, bekämpningsmedel, PFAS mm samt utvärdera den erhållna informationen.

Rådet ifrågasätter lydelsen i MKB:n att exploatering på jordbruksmark skulle kunna minska näringsbelastningen på närliggande vattenförekomster då det även skulle medföra andra belastningar. Rådet önskar också att kommunen fördjupar arbetet med att utreda hur den förväntade ökade befolkningen och besökare kan komma att påverka vattensituationen.

Kommunens svar: Kommunen delar synen på det viktiga vattnet och avser att arbeta vidare med arbetet för en god vattenförsörjning. Beträffande vattenvård arbetar kommunen efter den åtgärdsplan som finns. Vattenförekomsternas status är ett viktigt kunskapsunderlag för kommunen. Länken till VISS ligger finns redan i ÖP 2045 samrådsversion. Pågående arbete med Vattentjänstplan samt förstudier för VA sydöland kommer att utgöra viktigt underlag för granskningsversionen av ÖP 2045.

Ändring i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar.

Centerpartiet: Centerpartiet framhåller värdet av att hela kommunen ska kunna utvecklas, alltså även utanför tätorterna. Vattenförsörjningen, möjligheten till rationellt jordbruk och generationsväxling framhålls särskilt.

Partiet ifrågasätter den stora mängd skydd som Öland har i form av riksintressen, artsskydd, strandskydd, Natura 2000 med mera och framhåller att dessa inte får ta över på bekostnad av odlingsbar åkermark och därmed den så livsviktiga livsmedelsproduktion såväl i fredstid som i orostider.

Partiet framhåller ett stort antal områden utefter framförallt östra sidans landsväg som är bevuxen av mestadels tall som är färdigväxt för länge sedan. Avverkning och därefter exploatering av nya bostäder på dessa platser exempelvis i södra delarna av Gårdby skulle vara passande. Var kommunen gräver ner sin VA-ledning är därför särskilt viktigt.

Byggande på lucktomter i byarna ska prövas i positiv anda. Södra kommundelens utveckling är särskilt viktig. Det ska vara möjligt att bygga i varje by.

Vid exploatering på jordbruksmark förespråkar Centerpartiet att modellen för lämplighetsprövning kompletteras med möjligheten till kompensation enligt Jönköpingsmodellen. Den innebär att exploaterad jordbruksmark kan kompenseras genom att annan mark, exempelvis skogsmark, konverteras till jordbruksmark.

Centerpartiet är positiva till kommunens riktlinjer för energiproduktion och för att energiomställningen inte ska tappa fart behöver fler områden markeras ut som lämpliga för vindkraftsproduktion. Detta blir särskilt viktigt vid kris och krig.

Produktion av energi, vind-och solkraft behövs, men inte på bekostnad av odlingsbar åkermark.

Kommunens svar: Kommunen delar synen på jordbruksmarkens, matjordens och vattnets höga värde, möjligheten att utveckla och generationsväxla verksamheter på landsbygden och att i möjligaste mån undvika exploatering som resulterar i småsnuttar och mark långt från brukningscentrum. Kommunen konstaterar att Centerpartiet framhåller det som ÖP 2045 samrådsversion uttrycker, nämligen att hela kommunen ska kunna utvecklas, värdet av grönytor, lekplatser och parkering i bostadsområden, god kollektivtrafik och utbyggd gång- och cykelinfrastruktur (G/C). Kommunen påminner om att det är Region Kalmar län som bedriver och beslutar om kollektivtrafik, utöver det som kommunen eventuellt köper till för egna medel. Kommunen jobbar sedan länge med kvardröjande åtgärder för vatten i

landskapet med stöd av nationella medel (LOVA-bidrag). Det bygger dock på att markägarna vill det.

ÖP 2045 samrådsversion beskriver den modell för lämplighetsprovning vid exploatering på jordbruksmark som kommunen redan använder men att komplettera den med krav på kompensation i enlighet med Jönköpingsmodellen bedöms inte vara lämpligt för Mörbylånga kommun, i synnerhet inte för privata markägare eftersom det i dagsläget inte finns lagstöd för det. ÖP 2045 kan förespråka frivillig kompensation, men det måste alltid ske en provning om lämpligheten.

Kommunen noterar Centerpartiets positiva förhållningssätt till energiproduktion av de slag som ÖP 2045 samrådsversion hanterar och att det bör tas fram ännu fler ytor för ny vindkraft med bevarande av produktiv jordbruksmark i åtanke.

Kommunen delar synen att det behöver bli lättare att förstå hur de olika värdena som områdesskydden enligt miljöbalken representerar ska vägas gentemot varandra och i detta fall gentemot produktiv jordbruksmark. Ofta överlappar områdesskydden varandra vilket gör förutsättningarna för någon form av förändring svåra att överblicka. Flera av de lagstadgade områdesskydden behöver även moderniseras eftersom klimatförändringarnas konsekvenser numera är ett överhängande hot för hela samhället. Kommunen arbetar tillsammans med Länsstyrelsen för att renodla och modernisera flera av dem, inte minst för att de ska fungera bättre i digitala system.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar.

Södra Möckleby Sockenförening: Föreningen framhåller sin syn att omfattningen av den digitala ÖP 2045 samrådsversion gör den svår att överblicka, särskilt då många vill kunna använda mobiler. Föreningen önskar också att pappersversioner av planen hålls tillgängliga på fler platser än på biblioteken.

Föreningen kommenterar inte ÖP 2045 samrådsversion i sin helhet utan lägger fokus på sydöland och dess relation till de två största orterna utifrån tankar om likvärdighetsprincipen. Föreningen uppmärksammar natur- och kulturvärden på sydöland och särskilt äldres förutsättningar i de mindre orterna, byarna och landsbygderna. Föreningen efterfrågar djupare analyser och beskrivningar om hur olika mål och ställningstaganden kan uppnås och föreslår att Mörbylånga kommun delas upp i två områden.

Föreningen framhåller att kommunen bör ifrågasätta Energimyndighetens riksintresse för vindkraft (Utgrunden) i Kalmar sund då verk i detta läge anses störa utsikt och naturupplevelser. Vindkraftsverk i sin nuvarande form är störande inslag som bör placeras långt ut till havs där de inte stör människor. Föreningen tolkar en formulering i ÖP 2045 samrådsversion (Kapitel Mål och strategier/Energiförsörjning) som att Försvarsmakten bör ändra sin hållning.

Föreningen framhåller också att den geografiska avgränsningen för Världsarvet ska justeras för att täcka en större del av omgivande vatten.

Kommunens svar: Kommunen noterar föreningens syn att den digitala ÖP 2045 är svåröverskådlig. Det är ett omfattande material med både text och kartor som är producerat för digital användning och som ska vara ett verktyg för många olika grupper av användare. ÖP 2045 kommer att förändras och förtydligas i granskningsversionen, men det kommer fortsatt att vara ett omfattande digitalt och GIS-baserat material. Kommunen ska vara sparsam med resurser. Det betyder att digitalt material inte skrivs ut på papper annat än om det finns ett intresse. Hembygdsföreningarna står på kommunens sändlista för information inför kommande granskningsperiod. För de föreningar som önskar hålla en papperskopia i sin hembygdslokal rekommenderas direktkontakt med kommunen. Detta kan förtydligas på kommunens hemsida och i foljebreven.

ÖP 2045 samrådsversion visar de övergripande dragen i kommunens ambitioner för utvecklingsmöjligheter och bevarande av värden. Kommunen delar föreningens syn att även mindre orter, byar och landsbygder ska ha möjlighet att hålla sig vitala och utvecklas, inte bara på sydöland. ÖP 2045 uttrycker de övergripande förutsättningarna för detta, men går inte in på detaljer som beskriver hur det ska gå till. I jämförelse med ÖP 2014 är ÖP 2045 mindre beskrivande. ÖP 2045 ska fokusera på den vägledande funktionen vilket betyder att kunskapsunderlag, styrdokument och handlingsplaner återfinns som länkar. I arbetet med att ta fram ÖP 2045 identifieras även sådant underlag som saknas eller behöver uppdateras. Dessa rangordnas sedan och tas fram i relation till lagkrav och kommunens resurser. Arbetet med ÖP 2045 har även identifierat brister och felaktigheter i underlag som kommunen inte själv råder över. Detta påtalas omgående.

Föreningens syn på Energimyndighetens riksintresse för vindkraft (Utgrunden i Kalmar sund) beskriver uppfattningen att vindkraftsverk i sin nuvarande form är störande inslag som bör placeras långt ut till havs där de inte stör människor. Kommunen noterar att även föreningen ser den tekniska utveckling som med stor sannolikhet kommer, vilket framhålls i ÖP 2045 samrådsversion.

Kommunen behöver ha ett bredare perspektiv på energiförsörjningens plats i landskapet som även inbegriper minskad klimatpåverkan genom förnybar energi. På så sätt tas även ansvar för barn, unga och kommande generationer som kommer att leva och verka i ett väsentligt ändrat klimat och med de konsekvenser och risker det kan förväntas innebära. Den formulering som föreningen tolkat gällande Försvarsmakten uttrycker att [...]
Försvarsmaktens intressen bör i högre grad förmås att samexistera med vindkraft.

Beträffande Världsarvets geografiska utbredning använder kommunen det kartunderlag som Länsstyrelsen tillhandahåller. Undersökningar har inte identifierat något annat kartunderlag.
Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar.

Stora Frö Badhusförening: Föreningen beskriver sin långa historia och de värden som deras verksamhet grundar sig på. Även dansbanans kulturhistoriska värde nämns. Föreningen framhåller att de ser ÖP 2045 som ett hot mot deras badhusverksamhet eftersom de inte mer detaljerat kan utläsa vad Utvecklingsområde kan innebära. Föreningen har identifierat lydelser i ÖP 2045 som visar att hänsyn ska tas till befintlig bebyggelse, jordbruksmark inom tätortsavgränsning, erosionsrisk vid Sandbergen och havsyttans höjning i nordväst.

Föreningen framhåller att ny bebyggelse som tillåts i alltför stor omfattning och snabb takt kan komma att utgöra hot mot badhusverksamheten och även vara skadlig för friluftsliv och besöksnäring där Stora Frö-loppet nämns som ett exempel. Föreningen frågar sig även varför Stora Frö inte pekas ut som en radby med särskilda värden. En analys av Stora Frö by och dess omgivningar bör landa i en försiktig förtätning med omsorgsfullt utformade byggnader som kan bidra positivt till platsen och det är inte vad Stora Frö badhusförening läser ut av översiktsplanen som den nu är utformad.

Kommunens svar: Kommunen konstaterar att föreningen identifierat flera av de ställningstaganden som ska gälla för hela kommunen, exempelvis omsorgsfull gestaltning, men att man inte tolkar detta till att gälla även Stora Frö. Dansbanan finns markerad i ÖP 2045 samrådsversion som *Besöksanläggning* där *Platsens kulturella värden ska respekteras*.

I ÖP 2045 samrådsversion finns radbyar som förts över från en lista i ÖP 2014. Det kan finnas skäl att utifrån tillkommande kunskaper justera detta.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Stora Frös värden som radby undersöks.

Ölands hembygdsförbund: Förbundet visar på Boverkets beskrivning av översiktsplanens utformning och funktion och framhåller att ÖP 2045 behöver bli mer detaljerad och innehålla djupare analyser och motiveringar till nästa skede i processen.

Förbundet framhåller den landskapsanalys som togs fram i samband med förstudie för Havsplanering och i samarbete med Borgholms kommun.

Förbundet har formulerat förslag på tillägg och förtydliganden gällande hamnarnas potential för bebyggelse, ortsanalyser, skyddet av radbyarnas värden och riktlinjen om att konsekvensutredningar ska utföras vid förändringar i byarna.

Förbundet tolkar Utbyggnadsriktning i Plankartan som ett stråktänkande med Kalmar som mål för pendling utan att ta hänsyn till platsernas övriga förutsättningar. Förbundet påpekar att flera av orterna i dagsläget saknar service. De orter som pekas ut som Serviceorter bör ha allmän kollektivtrafik. Bebyggelseutvecklingens koppling till VA bör också förtydligas.

Vidare önskar förbundet att översiktsplanering och annan planering som berör frågeställningar och ställningstaganden för resursplanering för resursplanering och förutsättningar för boende och näringsverksamhet i större utsträckning sker på ett samordnat sätt för Öland.

Kommunens svar: Kommunen delar förbundets tolkning att ÖP 2045 samrådsversion inte är färdig. Det är ett tidigt politiskt ställningstagande att den nya översiktsplanen ska vara digital.

Yttrandet koncentrerar sina synpunkter till kulturmiljöer och vill se tydligare och starkare uttryck i ÖP 2045 för skydd och hänsyn. Gällande ÖP 2014 innehåller många värdefulla beskrivningar av värden inom exempelvis radbyarna. I ÖP 2045 samrådsversion uttrycks att dessa beskrivningar i ÖP 2014 ska leva vidare som kunskapsunderlag. Kommunen vill även påminna om att arbetet med ÖP 2045 identifierar underlag som saknas och underlag som behöver uppdateras. Det är avsiktligt att inte exakt namnge krav och processer som sker i enlighet med lagstiftning eller hänvisa till lagparagrafer i nuvarande lagstiftning. Lydelsen är formulerad så att den ska vara relevant även om lagstiftningen förändras. Exempel är riktlinjen om att Konsekvensutredningar ska utföras. Kommunen vill framhålla att i ÖP 2045 samrådsversion föreslås Mörbylånga kyrkby som riksintresse för kulturmiljö.

Kommunen är också delaktig i Region Kalmar läns pågående arbete med en uppdatering av Regional utvecklingsstrategi (RUS) som i skrivande stund (oktober 2025) är ute på remiss. I detta arbete ingår för första gången en strukturbild vilket innebär att Regionen för över sina intentioner och prioriteringar till karta. En sådan karta kommer att hjälpa kommunen och Regionen att tänka tillsammans.

Kommunen delar förbundets önskan att i ännu högre grad samplanera med Borgholms kommun för hela Öland.

Ytterligare några inventeringar av kulturmiljöer har identifierats och kommer att utgöra underlag för ÖP 2045 granskningsversion och kommande arbete med Kulturmiljöprogram.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydliganden och justeringar. Relevanta kulturmiljöinventeringar läggs till som länkar.

Näringsliv

TeliaSonera/Skanova: Inga synpunkter.

LFV: LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot översiktsplanen.

Kalmar Läns Museum (KLM): I yttrandet framhålls att samrådsmaterialet endast är mycket översiktligt genomgången och att fokus lagts på kulturmiljö. KLM saknar ett kulturmiljöprogram för hela kommunen. KLM nämner att det finns fler kunskapsunderlag än den kulturmiljöinventering för Mörbylånga köping som kommunen tar upp; Bebyggelseinventering för Färjestaden, bebyggelseinventering för Grönhögen samt en industribyggnadsinventering för hela Mörbylånga kommun.

Kommunens svar: Kommunen bedömer att flera av de synpunkter som KLM framför finns med i materialet och tolkar det därför som att KLM gärna ser att det finns mer detaljerat vägledning i ÖP 2045 om just kulturmiljön. Kommunen är medveten om ändringen i Plan- och bygglagen (PBL) som börjar gälla 1 december 2025.

Den digitala ÖP 2045 ska vara så kortfattad som möjligt med fokus på sin vägledande funktion. Bakgrundskunskaper, historik etcetera ska inte fylla ut själva ÖP:n utan läggas som länkar.

Under samrådsperioden har kommunen identifierat Kulturhistorisk inventering Färjestaden (del av planprogram 2019), Kulturmiljöutredning Grönhögen (2021) och Mörbylånga kommuns industriarv (2008).

Ändringar i ÖP 2045: De i yttrandet omnämnda bebyggelse- och kulturmiljöinventeringarna ska göras tillgängliga digitalt.

E.ON: I yttrandet beskrivs förutsättningar för befintlig elförsörjning respektive elförsörjning i den fysiska planeringen. E.ON informerar att i enlighet med regional nätutvecklingsplan (länk bifogas i yttrandet) ska regionnätet i Mörbylånga förstärkas, främst sträckan mellan Stora Rör och Färjestad. E.ON letar även placering för ny station kring Algutsrum. Matningen till Norra Möckleby ska även förbättras med en ny 50 kV-markkabel. Vidare framhålls att E.ON:s utgångspunkt i den fysiska planeringen är att sträva efter att behålla befintlig infrastruktur i nuvarande utförande och i ianspråktaget läge. Det är särskilt viktigt att betona och bibehålla utrymme i den fysiska planeringen för de inmatande regionnätsledningar och anläggningar som står för försörjningen av hela regionen. Då regionnätsledningarna samt för elnätet i övrigt viktiga anläggningar har stor betydelse för regionen ser E.ON att det är välkommet om dessa redovisas som viktiga planeringsförutsättningar i kommunens översiktsplan. För oss som ledningsägare utgör ledningsstråken strategiska korridorer som försörjer en växande kommun med alltmer planlagd mark.

E.ON konstaterar att översiktsplanen föreslår ett antal nya verksamhetsområden inom kommunens orter. Beroende på vilken typ av etableringar som sker på dessa ytor kan en utökning av kapaciteten i elnätet krävas. Vidare kan verksamheterna ställa ökade krav på en mer robust elförsörjning. Verksamheter med ett stort effektbehov kan alltså kräva ny infrastruktur, vilket förutsätter en gemensam planering mellan kommun och nätbolag med lång framförhållning. [...] Det är viktigt att se energiförsörjningsfrågan ur ett helhetsperspektiv och att kommunen tillsammans med E.ON på ett tidigt stadie uppskattar det framtida energibehovet kopplat till den tidshorisont man ser för utbyggnadstakten. Till det bör fogas de trender som påverkar behovet av el såsom ökningen av eldrivna transporter och uppbyggandet av nya laddningsmöjligheter. [...] Om en beställning av ökad effekt blir

nödvändig bör den göras i mycket god tid då de ombyggnader av regionnätet som kan bli följden är väldigt tidskrävande. Det är särskilt tillståndprocesserna för koncessionsärenden som är mycket tidsdrivande. [...] E.ON har enbart översiktligt studerat förslagen på utbyggnadsområden för verksamheter, bostäder, förnybar energi m.m. som planen föreslår. Det är viktigt att kommunen är medveten om att elnätet inte planeras utifrån vad vi tagit del av i översiktsplanen utan att varje anslutning/abonnemangsändring behöver hanteras var för sig. E.ON framhåller även att på ett antal platser föreslår kommunen bebyggelse i närheten av E.ONs befintliga kraftledningar. Bebyggelse i närhet till ledningen är förenat med restriktioner, riskavstånd och säkerhetsföreskrifter. I detta område och på andra ställen där markanvändningen föreslås att ändras invid regionnätsledningar vill E.ON bli kontaktade i god tid innan detaljplaneringen startas.

För att utreda genomförbarheten av exploatering i enlighet med kommunens ambitioner i området uppmanas kommunen att kontakta oss för vidare samråd. Befintliga kraftledningar ska i översiktsplanen beskrivas som en ingående förutsättning vid exploatering av områden nära regionnätsledningen.

E.ON bifogat även ett generellt uttalande om magnetfält och dess eventuella hälsorisker.

E.ON önskar vara delaktiga i en fortsatt planering av utbyggnaden i enlighet med översiktsplanen. Bolaget är angeläget om ett gott samarbete med kommunen vid dessa och andra infrastrukturella projekt. Det är önskvärt att kommunen tidigt i planprocesserna och i nära samråd med elnätsägare arbetar för att hitta bästa möjliga framdragnings av nytt elnät med minsta möjliga intrång. Vid nya anslutningar till elnätet är det önskvärt att E.ON kontaktas i god tid. Detta i synnerhet när det gäller vindkraft-, solcellsanslutningar eller andra effektkrävande verksamheter då det ställer stora krav på var i elnätet man kan ansluta den levererade effekten. Planärenden som berör E.ON tar vi tacksamt emot via pbl@eon.se.

Kommunens svar: Kommunen noterar E:ON:s beskrivning av sina förutsättningar och särskilt de långa ledtiderna för både planering och genomförande. Kommunen delar behovet av tidig och kontinuerlig dialog.

Ändringar i ÖP 2045: Förtydligande av strategiska korridorer och punkter.

Inkomna yttranden och kommunens bemötande har sammanställts av;

Lena Petersson Forsberg
Översiktsplanerare
Mörbylånga kommun